

تلاش مضاعف، همت مضاعف
جهاد اقتصادی

مرکز آموزش علمی - کاربردی
گروه بین المللی ره شهر (کوییک بیلد)
تحت نظارت دانشگاه جامع علمی - کاربردی

شهر فرودگاهی بستر توسعه تجارت، چشم انداز تجارت جهانی، چالش ها و فرصت های ایران

- گرایش های کلان اقتصاد جهانی
- چشم انداز اقتصادی مناطق مختلف دنیا
- ظرفیت ها و توانمندی های اقتصاد ایران
- پیشنهادهای موثر در بهبود مسایل اقتصادی و تجاری کشور
- راهبردها و راهکارهای دستیابی به اهداف اقتصادی سند چشم انداز

نشریه شماره ۱۲۷، تابستان ۱۳۹۰

RAH SHAHR
International Group
گروه بین المللی ره شهر

به نام خداوند جان و خرد

آدرس: تهران، خیابان آفریقا، نرسیده به
چهارراه جهان کودک، کوچه سپر غربی، پلاک ۲۶
کدپستی: ۱۵۱۸۶۴۳۳۳۵

info@rahshahr.com
www.rahshahr.com

تلفن: ۸۸۷۸۲۲۰۰
دورنگار: ۸۸۲۰۲۶۹۳

شماره سند: 01 09653 O PB 0127 00

یکصد و بیست و هفتمین نشریه علمی، فنی و مهندسی
آدرس وبسایت نشریات
<http://bulletins.rahshahr.com>

فهرست

- گرایش‌های کلان اقتصاد جهانی
- چشم‌انداز اقتصادی مناطق مختلف دنیا
- سند چشم‌انداز بیست ساله جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی
- اهداف اقتصادی سند چشم‌انداز توسعه ایران در افق سال ۱۴۰۴
- چالش‌ها، فرصت‌ها، راهبردها و تهدیدهای چشم‌انداز توسعه ایران در افق سال ۱۴۰۴
- مقایسه تطبیقی شاخص‌های کلان اقتصادی ایران با کشورهای حوزه سند چشم‌انداز در سال ۲۰۰۷
- پیشنهادهای موثر در بهبود مسایل اقتصادی و تجاری کشور
- راهبردها و راهکارهای دستیابی به اهداف اقتصادی سند چشم‌انداز
- نتیجه‌گیری

ناشر

مرکز آموزش علمی- کاربردی
گروه بین‌المللی ره‌شهر (کوییک بیلد)

پژوهش و نگارش

نوید نوازش

امور هنری

آوا ذاکری فردی

سخنی با خوانندگان

با توجه به موقعیت قرارگیری ایران در ارتباط با مناطق مختلف دنیا و دسترسی آن به آب‌های آزاد، این کشور از دیرباز مورد توجه و کانون عبور و مرور کاروان‌های تجاری دنیا بوده است و در زمینه داد و ستد و تجارت، پیشینه‌ای چند هزار ساله دارد. نمونه بارز آن، گذر بخشی از راه معروف "جاده ابریشم" از داخل کشور و بنای کاروانسراهای فراوان در این مسیر است. کاروانسراها همواره خاستگاهی برای انجام داد و ستدهای منطقه‌ای و تامین آسایش و امنیت کاروانیان بوده‌اند. وجود کاروانسراها علاوه بر جذب بازرگانان و ترغیب مسافران به بهره‌برداری بیش‌تر، باعث جذب سرمایه خارجی و رونق و توسعه کسب و کار پایدار نیز می‌شده است.

در شرایط کنونی، با توسعه و گسترش صنعت حمل‌ونقل در دو بخش زیرساخت‌ها و ناوگان، برای تامین نیازهای بازار رو به گسترش آن، کشورهای مختلف دنیا برنامه‌ریزی‌های منسجم و منظمی را در هر دو بخش داشته‌اند. به‌منظور بهبود جایگاه ایران در تجارت و داد و ستد در سطح منطقه و جهان، مطالعات و برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌های مناسبی صورت گرفته است که از آن جمله می‌توان به طرح ایجاد "شهر فرودگاهی فرودگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)" اشاره کرد.

شهر فرودگاهی امام خمینی (ره) با در اختیار داشتن مناطق ویژه و آزاد اقتصادی و هم‌چنین قرار داشتن در قلب حمل‌ونقل هوایی ایران، بستر مناسبی برای جذب سرمایه، تامین آسایش و امنیت سرمایه‌گذاران و بازرگانان فراهم می‌آورد. گروه بین‌المللی ره‌شهر افتخار دارد که در شکل‌گیری، طراحی و به ثمر رسانیدن چنین بستر زیربنایی عظیم و مهمی در کشور سهم داشته و امیدوار است تا ایران سرافراز به جایگاهی شایسته در صنعت حمل‌ونقل هوایی دست یابد.

گروه بین‌المللی ره‌شهر

مقدمه

طبیعی است که تولید داخلی نمی‌تواند به راحتی در بازارهای هدف با دیگر کالاهای رقیب، رقابت کند.

عدم دسترسی به منابع مالی، عدم ثبات سیاست‌ها، کافی نبودن زیرساخت‌ها، قوانین و تشریفات سخت اداری و تورم، می‌تواند موانع اصلی و جدی بر سر راه توسعه صادرات باشد. تا زمانی که این موانع رفع و تورم ریشه‌یابی و ریشه‌کن نشود، بخش روبه‌رشد صادرات هم‌چنان دچار مشکل خواهد شد.

چالش‌های درونی و بیرونی

گران بودن و فقدان تنوع و جذابیت کالاهای صادراتی، تلاش برخی کشورها برای در اختیار گرفتن سهم ایران به‌ویژه در بازارهای صادراتی سنتی ایران، نظیر فرش و... همه و همه نشان می‌دهد که راه برون‌رفت از گرفتاری‌های پیش‌روی صادرکنندگان، حمایت و هدایت دولت و واگذاری عرصه رقابت به فعالان اقتصادی است.

کاهش چالش‌های داخلی پیش روی صادرات غیرنفتی ایران، راز شکسته شدن تهدیدهای بیرونی است. به‌راستی اندیشیده‌ایم اگر اقلامی نظیر فرش، پسته، خاویار و مواد شیمیایی و پتروشیمی را از اقلام صادرات حذف کنیم، عمده کالاهای صادراتی ایران چیست؟ آیا اکتفا به بازارهای عراق و افغانستان به‌عنوان اصلی‌ترین شریک تجاری ایران در بخش صادرات کالاهای ایرانی محک خوبی برای نشان دادن سطح کیفی پایین کالاهای صادراتی ایران نیست؟ سهم مطلوب ما از توزیع جغرافیای صادراتی ایران در قاره‌ها و کشورهای مختلف جهان چیست و سهم ما از تجارت جهانی چه میزان است؟

واقعیت این است که هرچند رشد صادرات غیرنفتی ایران و حجم تجارت ما با دیگر کشورها در سال‌های اخیر بالا رفته است اما این میزان رشد مطلوب نیست و لازم است اهداف کمی و کیفی خود را در توسعه صادرات و تولید صادرات‌گرا براساس مولفه‌های برنامه پنجم مشخص سازیم و بر مبنای آن تلاش کنیم. اگرچه

از جمله چالش‌های داخلی پیش‌روی صادرات غیرنفتی ایران، همسو نبودن سیاست‌های کلان اقتصادی نظیر سیاست‌های ارزی، پولی، صنعتی و کشاورزی با سیاست‌های تجاری است. به گونه‌ای که تضادهای آشکار و نهان در بطن این سیاست‌ها باعث ایجاد تورم در قیمت کالاهای صادراتی شده و به‌طور محسوس کالاهای تولید شده برای عرضه در بازارهای هدف، نسبت به کالاهای کشورهای رقیب، گران‌تر عرضه می‌شوند. از سوی دیگر صادرات‌گرا نبودن تولیدات داخلی و بی‌توجهی به الزامات و نیازهای بازارهای هدف و سلیقه مصرف‌کننده خارجی موجب از دست رفتن فرصت‌های تولید شده است. در واقع یکی از شاخص‌های کمی در توسعه صادرات غیرنفتی، همسویی رشد شاخص تولید ناخالص داخلی و شاخص صادرات کالا است. در ۵۰ سال گذشته شاخص تولید ناخالص جهانی و شاخص صادرات کالا نه تنها به موازات یکدیگر حرکت کرده‌اند بلکه نرخ رشد صادرات همواره بیش از نرخ رشد تولید ناخالص داخلی بوده است.

برون‌نگری در سیاست‌های تجاری باید به‌عنوان یک الگو^۱ و چارچوب فکری در تجارت (با توجه به راهبرد توسعه اقتصاد کلان) مطرح شود و در عین حال سیاست‌های اقتصادی نیز در راستای توسعه صادرات تنظیم شوند. به این منظور باید همواره به خاطر داشته باشیم که ذات جنس صادرات نیاز به نگاه برون‌نگر دارد. در واقع، تا زمانی که اقتصاد، جهانی نشود و ادبیات جهانی، تکنولوژی و فرآیند و سلیقه جهانی در حوزه صادرات و اقتصاد حاکم نشود، نمی‌توان به نقطه بهینه‌ای دست یافت؛ چرا که صادرات، یعنی تامین محصول مورد نیاز بازارهای جهانی با سلیقه‌های مختلفی که خریداران جهانی دارند.

البته نباید از نظر دور داشت که تولید صادرات‌گرا در گرو بهبود فضای کسب و کار در کشور است و تا زمانی که مولفه‌های اثرگذار بر بهبود و ارتقای فضای کسب و کار شناسایی و سامان نیابد،

◀ گرایش‌های کلان اقتصاد جهانی

۱- روند رو به بهبود اما شکننده

اقتصاد جهان در حال سپری کردن روند رو به بهبود خود بعد از بحران اقتصادی اخیر است؛ با این حال این روند با چالش‌هایی روبرو است. در حالی که شاخص تولید در کشورهای در حال توسعه از رشد بالایی برخوردار است، سایه بحران اقتصادی در کشورهای توسعه یافته همچنان سنگینی می‌کند و رشد این شاخص در این کشورها ضعیف است. در چشم‌انداز کلی، رشد تولید ناخالص جهانی^۱ در سال ۲۰۰۱، ۳/۳ درصد بوده و در سال ۲۰۱۲، ۳/۶ پیش‌بینی می‌شود. گزارش‌های اقتصادی ماه‌های نخست سال ۲۰۱۱ تولید ناخالص جهانی را تنها کمی بیش از مقدار پیش‌بینی شده نشان می‌دهد.

با روند فعلی رشد تولید، انتظار می‌رود بعد از گذشت ۴ تا ۵ سال، وضعیت اشتغال در کشورهای توسعه یافته به حالت پیش از بحران خود بازگردد. صرف‌نظر از بهبود تراز مالی بعضی کشورها، سیستم بانکداری در اکثر کشورهای توسعه یافته تحت تاثیر تهدیداتی چون رکود بازار مسکن، فشار بدهی‌ها و ضعف بنیه اقتصادی همچنان آسیب‌پذیر به نظر می‌رسد. علاوه بر این، سیاست‌های مالی سخت‌گیرانه که به دنبال نگرانی از افزایش تراز بدهی دولتی وضع می‌شوند، در کوتاه مدت باعث کاهش نرخ رشد اقتصادی خواهند شد. کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای در حال تحول، نقش قابل توجهی در توسعه اقتصاد جهانی بعد از بحران ایفا کرده‌اند. اقتصادهای بزرگ و در حال توسعه در آسیا، امریکای لاتین به‌خصوص چین، هند و برزیل سردمدار بهبود اقتصادی دنیا هستند. با این حال حتی در این کشورها نیز چشم‌انداز رشد در نتیجه نگرانی‌های ذکر شده تعدیل یافته است. نگرانی‌هایی نظیر تداوم افزایش نرخ تورم، افزایش کاذب ارزش دارایی‌های داخلی و فشار برای افزایش نرخ برابری ارز باعث وضع سیاست‌های بسته پولی و تعدیل توسعه مالی در اکثر اقتصادهای در حال توسعه شده است.

اقتصاد ایران از ظرفیت صادراتی بالقوه و بالفعل برخوردار است اما بالا بودن نرخ تورم و تثبیت نرخ ارز، بسته بودن فضای رقابتی در بسیاری از عرصه‌های اقتصادی و عدم اجرای به موقع سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی و قطعی نکردن برنامه‌های صادراتی برای یک بازه زمانی کوتاه بر اساس نوسانات بازار داخلی و... باعث سرکوبی انگیزه صادرکنندگان شده است.

به نظر می‌رسد سهم ایران از صادرات جهانی از ۵۳/۰ درصد در سال گذشته به ۵۴/۰ درصد در سال جاری افزایش یابد. انتظار می‌رود با توجه به پیش‌بینی‌ها درخصوص نوسانات ارزش صادرات ایران، سهم کشور از صادرات جهانی نیز روند نوسانی داشته باشد؛ به‌طوری که این سهم در سال آینده برابر با ۵۲/۰ درصد خواهد بود و در سال ۱۳۹۱ به نظر می‌رسد باز هم کاهش یابد و به ۴۹/۰ درصد برسد. در سال ۱۳۹۲ صادرات ایران ۴۴/۰ درصد از مجموع صادرات جهانی را شامل خواهد شد و این شاخص در سال ۱۳۹۳ به ۴۱/۰ درصد کاهش خواهد یافت. این در حالی است که صادرات ایران در سال جاری از افزایش ۷/۱۰ میلیارد دلاری برخوردار خواهد بود.

صادرات ایران در سال گذشته ۶۷ میلیارد و ۴۰۰ میلیون دلار برآورد شده است و پیش‌بینی می‌شود که این شاخص در سال جاری با ۱۰ میلیارد و ۷۰۰ میلیون دلار افزایش به ۷۸ میلیارد و ۱۰۰ میلیون دلار برسد. در سال ۱۳۹۳ صادرات ایران دوباره روند صعودی در پیش گرفته و به ۸۲ میلیارد و ۳۰۰ میلیون دلار خواهد رسید [۱].

در پژوهش صورت گرفته شاخص‌های کلان اقتصادی و چشم‌انداز آتی آن بررسی می‌شود. این شاخصه‌ها و مولفه‌ها به تفکیک در مناطق گوناگون دنیا بررسی شده است و در خاتمه نیز به مطالعه وضعیت اقتصادی ایران با توجه به اهداف سند چشم‌انداز و توسعه کشور پرداخته شده است.

1- WGP: World Gross Product

۲- عدم ثبات

از ناآرامی‌های سیاسی در غرب آسیا و شمال آفریقا بوده است که منجر به اختلال در تولید نفت و عدم قطعیت در پیش‌بینی میان مدت بازار نفت شده است. گرچه سرعت رشد نیاز جهانی نفت بیش‌تر از سرعت رشد عرضه آن است، با این حال میزان موجودی نفت ذخیره دنیا در حال حاضر از میانگین ۵ سال گذشته آن بیش‌تر است. در یک چشم‌انداز کلی و با فرض عدم بروز اختلال در زنجیره تامین، متوسط قیمت نفت در سال ۲۰۱۱ برابر ۹۹ دلار و در سال ۲۰۱۲، برابر ۹۰ دلار برای هر بشکه پیش‌بینی می‌شود. قیمت مواد غذایی در ابتدای سال ۲۰۱۱ شاهد افزایش بوده است.

اقتصاد سال ۲۰۱۱ تحت تاثیر متغیرهای جدیدی بوده است. زلزله، سونامی و بحران هسته‌ای در ژاپن باعث انقباض بازارهای مالی دنیا و بروز اختلال در زنجیره‌های مهم تامین جهانی شده است. گرچه ممکن است تاثیر این عوامل بر اقتصاد جهانی کوتاه مدت باشد، ولی نگرانی‌ها به خصوص در رابطه با نشت مواد رادیواکتیو در نیروگاه‌های هسته‌ای ژاپن به قوت خود باقی است. قیمت کالاهای اساسی در ۴ ماهه اول سال ۲۰۱۱ بیش‌تر از آن‌چه که انتظار می‌رفت در نوسان بوده است. این نوسان ناشی

رشد تولید جهانی ۲۰۰۵-۲۰۱۲ (درصد تغییرات سالانه) [۲]					
۲۰۱۲	۲۰۱۱	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸-۲۰۰۵	
۳/۶	۳/۳	۳/۹	-۲/۱	۳/۳	جهان
۲/۴	۲/۰	۲/۵	-۳/۷	۲/۰	اقتصادهای توسعه یافته
۲-۸	۲/۶	۲/۹	-۲/۶	۱/۹	ایالات متحده آمریکا
۲/۸	۰/۷	۴/۰	-۶/۳	۱/۳	ژاپن
۱/۹	۱/۷	۱/۸	-۴/۲	۲/۲	اتحادیه اروپا
۲/۷	۲/۸	۲/۷	-۰/۸	۲/۵	سایر کشورهای توسعه یافته
۴/۶	۴/۴	۴/۳	-۶/۷	۷/۰	اقتصادهای در حال گذار
۳/۱	۲/۲	۰/۵	-۳/۷	۵/۱	اروپای جنوب شرقی
۴/۸	۴/۶	۴/۶	-۷/۰	۷/۲	کشورهای CIS
۴/۶	۴/۴	۴/۲	-۷/۹	۶/۹	روسیه
۶/۲	۶/۲	۷/۴	۲/۴	۶/۹	اقتصادهای در حال توسعه
۵/۴	۳/۶	۴/۴	۱/۸	۵/۶	آفریقا
۵/۰	۰/۷	۴/۱	۱/۵	۵/۱	آفریقای شمالی
۵/۵	۵/۱	۴/۶	۲/۰	۵/۹	کشورهای آفریقایی زیر صحرا
۶/۳	۵/۷	۷/۶	۶/۹	۶/۰	نیجریه
۴/۸	۳/۷	۲/۸	-۱/۸	۵/۰	آفریقای جنوبی
۷/۲	۷/۲	۸/۷	۵/۱	۸/۲	آسیای شرقی و جنوبی
۷/۲	۷/۳	۹/۱	۵/۰	۸/۴	آسیای شرقی
۸/۹	۹/۱	۱۰/۳	۹/۱	۱۱/۳	چین
۷/۰	۶/۹	۷/۱	۵/۷	۷/۵	آسیای جنوبی
۸/۲	۸/۱	۸/۶	۷/۰	۸/۵	هند
۴/۲	۵/۸	۵/۸	-۰/۶	۵/۹	آسیای غربی
۴/۹	۴/۵	۵/۹	-۲/۲	۴/۹	امریکای لاتین و کارائیب
۵/۲	۵/۰	۶/۴	-۰/۴	۵/۶	امریکای جنوبی
۵/۳	۵/۱	۷/۵	-۰/۶	۴/۶	برزیل
۴/۳	۳/۸	۵/۳	-۵/۹	۳/۵	مکزیک و امریکای مرکزی

با این حال قیمت دانه‌های غله اصلی نظیر گندم و برنج پایین‌تر از قیمت اوج خود در سال ۲۰۰۸ است. تقاضا برای غذا به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه از نرخ بالایی برخوردار است. علاوه بر این، تقاضا برای مواد اولیه سوخت‌های زیستی نیز به همراه افزایش قیمت نفت افزایش یافته است. رشد زنجیره تامین مواد غذایی شاهد اندکی کاهش بوده است که عمدتاً ناشی از شرایط جوی نامساعد و خشک‌سالی، آتش‌سوزی و الگوی آب و هوایی لانینا^۱ است. کاهش قدرت دلار امریکا نیز از دیگر عوامل روند افزایشی قیمت در بازارهای جهانی بوده است. در هر صورت در چشم‌انداز کوتاه مدت انتظار می‌رود قیمت مواد غذایی در نیمه دوم سال ۲۰۱۱ تعدیل پیدا کند.

۳- تورم

در سطح جهانی افزایش قیمت حامل‌های انرژی و مواد غذایی باعث افزایش شاخص تورم کل^۲ شده است. با این حال در اکثر اقتصادها، تورم پایه^۳ که شامل هزینه سوخت و مواد غذایی نمی‌شود، همچنان پایین مانده است. به همین دلیل، سیاست‌گذاران مالی در کشورهای توسعه یافته گرایش چندانی به وضع قوانین سخت‌گیرانه اقتصادی نداشته و از طرفی بسیاری از کشورهای در حال توسعه در مقابله با فشارهای ناشی از تورم، نرخ بهره را افزایش داده‌اند.

۴- تداوم نرخ بالای بیکاری به رغم افزایش فرصت‌های شغلی

اگرچه در کل، وضعیت بازار نیروی کار بهبود یافته است اما نرخ بالای بیکاری همچنان یکی از نگرانی‌های اصلی است. در کشورهای توسعه یافته تعداد افرادی که برای مدت حداقل ۶ ماه بیکار بوده‌اند، همچنان در حال افزایش است که مشکلی به مراتب جدی‌تر از بیکاری‌های کوتاه مدت است.

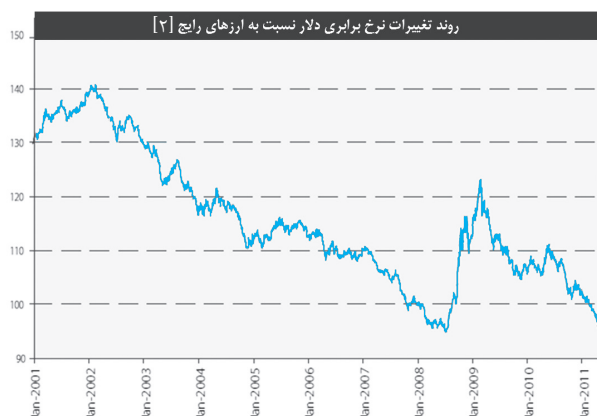
در اکثر کشورهای در حال توسعه به‌ویژه در آسیای شرقی سطح اشتغال به وضعیت پیش از بحران خود بازگشته است. با این حال آمارهای کلی، چالش‌های ناشی از بیکاری را که همچنان بسیاری از کشورها با آن دست به گریبان هستند پنهان می‌کنند. به‌عنوان مثال در آسیای غربی فرصت‌های شغلی برای نیروی کار جوان اندک بوده که یک عامل مهم در شکل‌گیری اعتراضات سیاسی-اجتماعی چند ماه اخیر بوده است. در چشم‌انداز کلی، شروع رشد اقتصادی، هرچند آهسته، تاثیر مثبت بر روند اشتغال در بازارهای جهانی خواهد داشت.

۵- تجارت جهانی، بهبود سریع اما رو به تعدیل

تجارت جهانی کالا و خدمات در سال ۲۰۱۰ شاهد رشد تقریباً ۱۲ درصدی بوده، که از مقدار پیش‌بینی شده برای آن بیش‌تر است و بیان‌گر یک بهبود سریع بعد از کاهش ناگهانی ۱۱ درصدی در سال ۲۰۰۹ است.

گرچه در پایان سال ۲۰۱۰ حجم صادرات کالا در جهان به مقدار پیش از بحران خود بازگشت، ولی همچنان در سطحی پایین‌تر از پیش‌بینی دراز مدت آن قرار دارد. کشورهای در حال توسعه، به‌ویژه اقتصادهای آسیایی با سهم بالا در تجارت کالاهای مصنوعی در صدر بهبود بازار هستند. اگرچه حجم تجارت کالا در کشورهای در حال توسعه از مقدار پیش از بحران خود بیش‌تر شده است، ولی این شاخص در کشورهای توسعه یافته همچنان پایین‌تر از دوران قبل از بحران است.

ارزش صادرات کالا در کشورهای در حال توسعه به لطف افزایش قیمت کالاهای اساسی رشد قابل توجهی داشته است، علی‌رغم آن‌که رشد چندانی در حجم آن دیده نمی‌شود. در چشم‌انداز کلی، انتظار می‌رود به‌طور متوسط تجارت جهانی در حد سال‌های ۲۰۱۱ و ۲۰۱۲ رشدی معادل ۷ درصد داشته باشد که ارزش آن در کشورهای توسعه یافته پایین‌تر خواهد بود.

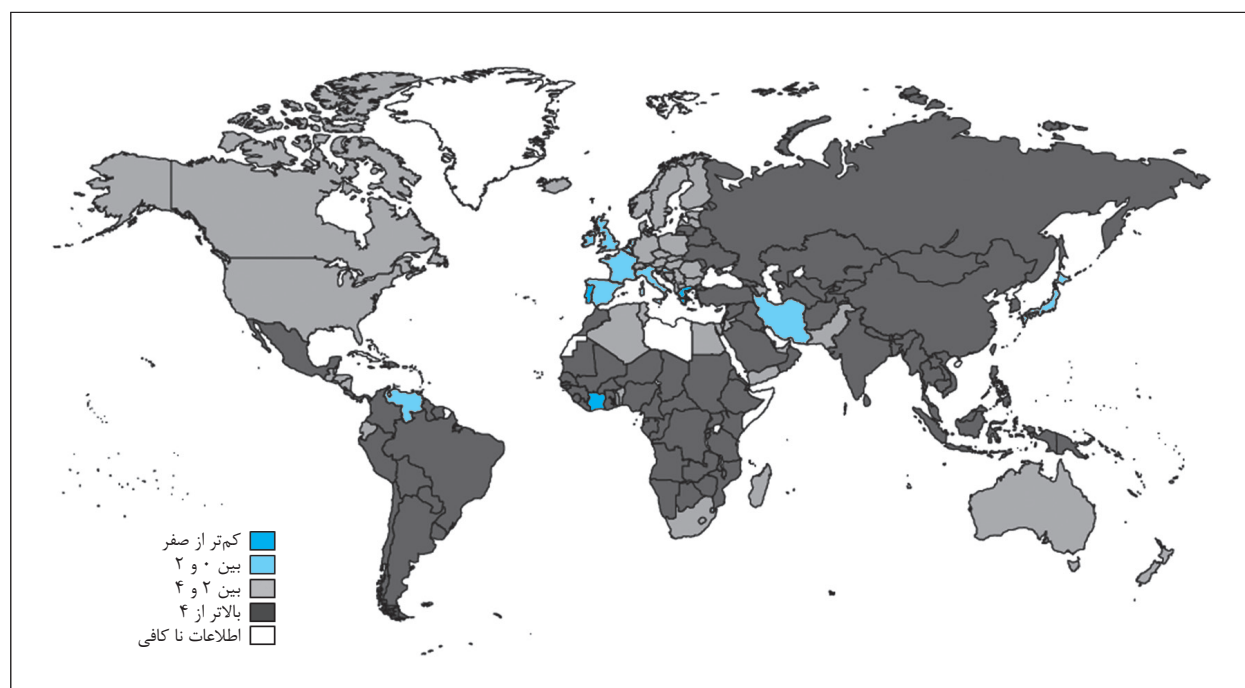

۶- تضعیف دلار

دلار آمریکا بر خلاف سایر ارزها روند کاهشی خود را ادامه داده است. صرف‌نظر از ریسک‌های بلند مدت در رابطه با افزایش سطح بدهی‌ها در بعضی کشورهای اروپایی، در کل بر ارزش یورو در مقابل دلار در سه ماهه اول سال ۲۰۱۱ افزوده شده است، که می‌توان آن را نتیجه وضع سیاست و برنامه‌ریزی اقتصادی مناسب (وضع رژیم‌های اکید اقتصادی) در اروپا دانست. انتظار می‌رود این روند تا اواخر سال ۲۰۱۱ و تا زمانی که سازمان 'Fed' نرخ بهره در ایالات متحده را افزایش بدهد ادامه پیدا کند. نرخ تبدیل دلار/ یورو برای سال ۲۰۱۱ برابر ۱/۳۸ و برای سال ۲۰۱۲ برابر ۱/۲۸ پیش‌بینی می‌شود. ارزش ین در حدود ۸۲ ین/دلار از اواخر سال ۲۰۱۰ در نوسان بوده است. ولی زمین لرزه ماه مارس باعث بروز تغییرات غیرعادی در نرخ برابری ین شد تا این‌که با دخالت وزارت‌های دارایی کشورهای عضو گروه G8^۲، شرایط تعدیل یافت [۲].

چشم‌انداز اقتصادی مناطق مختلف دنیا

بهبود اقتصادی اخیر، روند یکسانی در مناطق مختلف دنیا نداشته است. در حالی که اکثر اقتصادهای آسیا و آمریکای لاتین با ظرفیت‌های نزدیک به حداکثر پتانسیل خود در حال فعالیت هستند، اقتصادهایی نظیر اروپا و آمریکا که در قلب بحران

پیش‌بینی جهانی نرخ متوسط رشد GDP در سال‌های ۲۰۱۱ و ۲۰۱۲ [۳]

1- United States Federal Reserve

2- G8: France, Germany, Italy, Japan, United Kingdom, United States, Canada and Russia

کشورهای فرانسه، آلمان، ایتالیا، ژاپن، انگلستان، آمریکا، کانادا و روسیه

قرار داشته‌اند در سطحی پایین‌تر از پتانسیل‌های خود فعالیت می‌کنند. این اختلاف نقش مهمی در پیش‌بینی آینده بازار و چالش‌های پیش‌روی آن دارد [۲، ۳، ۴، ۵ و ۶].

◀ ایالات متحده آمریکا

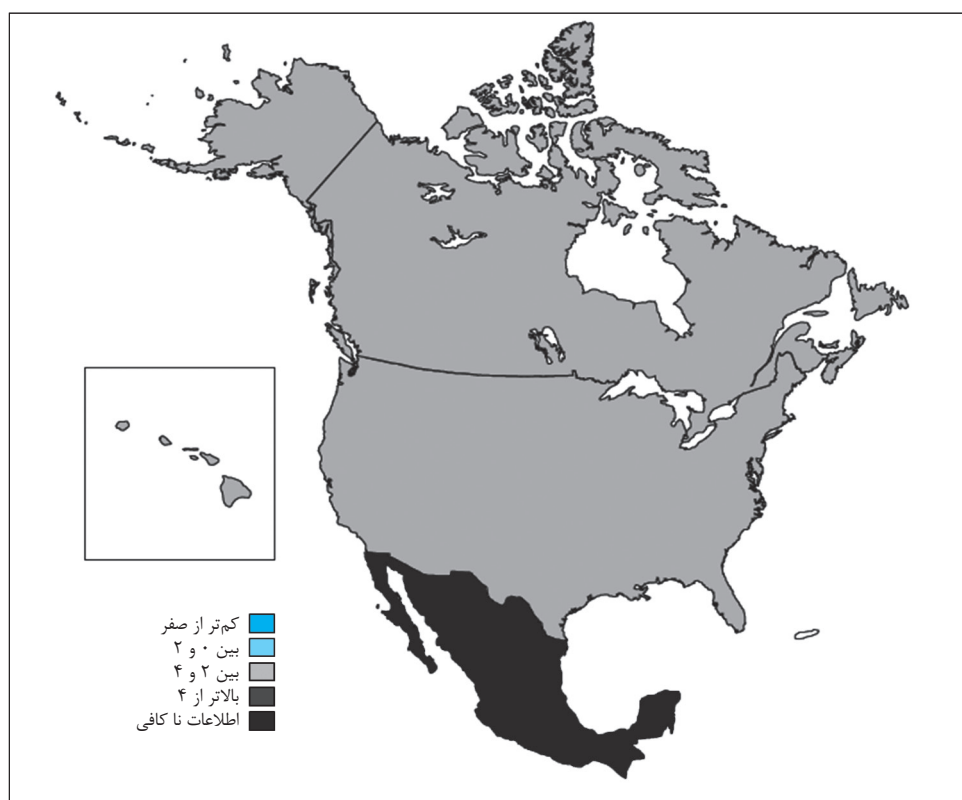
اقتصاد ایالات متحده آمریکا شاهد رشد ۲/۹ درصدی در سال ۲۰۱۰ بوده است، که عمدتاً ناشی از افزایش تقاضای داخلی است. به این معنی که صادرات به تنهایی نقشی کاهنده بر رشد اقتصادی داشته است. تورم کل تا قبل از چالش‌های اخیر بازار نفت و مواد غذایی روندی پایدار داشته است و تورم پایه هم‌چنان در سطحی پایین است.

بازار نیروی کار هم‌چنان با کساد روبرو است. بعد از کاهش ۸/۵ میلیون فرصت شغلی در سال‌های ۲۰۰۸ و ۲۰۰۹، ۱/۵ میلیون فرصت شغلی جدید ایجاد شده است که تنها جابگوی رشد جمعیت

شاغل خواهد بود. رشد تولید ناخالص داخلی برای سال‌های ۲۰۱۱ و ۲۰۱۲ به ترتیب ۲/۶ و ۲/۸ درصد پیش‌بینی می‌شود که متناظر با ۸/۲ درصد کاهش نرخ بیکاری در سال ۲۰۱۱ خواهد بود. مخاطرات بالقوه بازار تجاری ایالات متحده آمریکا، تداوم افزایش نرخ کالاهای مصرفی و نفت (ناشی از ناآرامی‌های خاورمیانه و شمال آمریکا) و نیز ادامه رکود در بازار مسکن خواهد بود [۲، ۳، ۴، ۵ و ۶].

◀ اروپا

بهبود اقتصادی در اروپا به آرامی در حال وقوع است. داد و ستد و کسب کار واقعی در منطقه هم‌چنان پایین‌تر از پتانسیل‌ها و نرخ بیکاری بالا خواهد بود. اگرچه در ماه‌های نخستین سال ۲۰۱۱ شاخص‌های صنعتی تجاری اروپا به وضعیت پیش از بحران خود بازگشته‌اند ولی اقتصاد این منطقه هم‌چنان با چالش‌هایی جدی

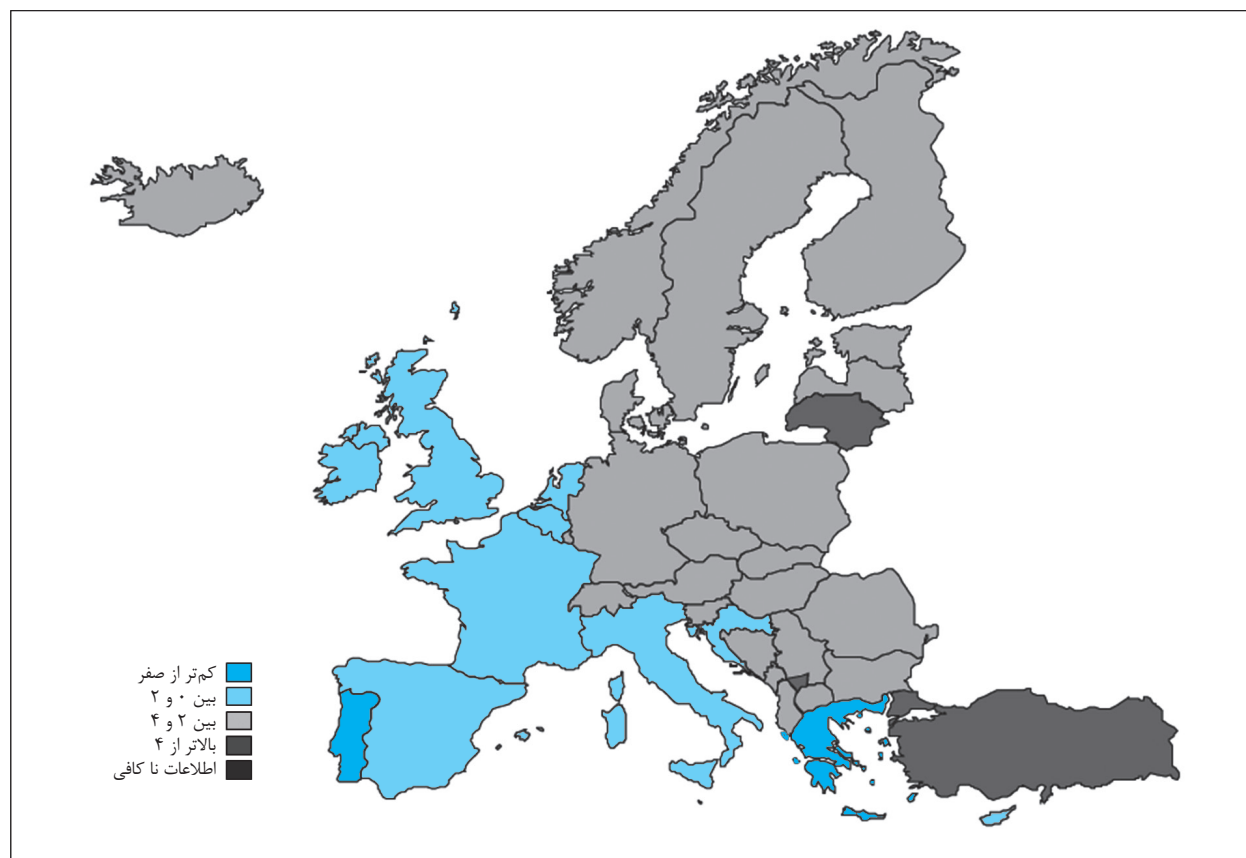

ایالات متحده و کانادا : پیش‌بینی نرخ متوسط رشد GDP در سال‌های ۲۰۱۱ و ۲۰۱۲ [۳]

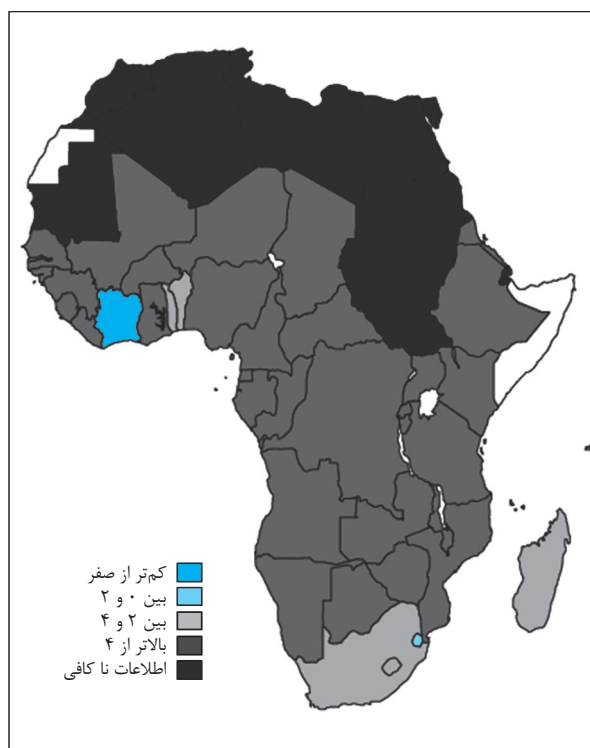
◀ امریکای لاتین

کشورهای LAC^۱ بحران اخیر را با موفقیت پشت سر گذاشته‌اند و در حال حاضر چالش پیش روی آن‌ها، اتخاذ سیاست‌های مناسب برای مدیریت افزایش قیمت مواد اولیه و نیز جریان ورودی سرمایه است. در کشورهای بزرگ‌تر منطقه، پیش‌بینی می‌شود نرخ رشد اقتصادی نسبت به نرخ رشد فوق‌العاده ۲۰۱۰ اندکی تعدیل پیدا کند، حال آن‌که در کشورهای کوچک‌تر با رشد اقتصادی به نسبت پایین‌تر انتظار می‌رود نرخ تولید و رشد اقتصادی به پتانسیل‌های موجود نزدیک‌تر بشوند. رشد اقتصادی منطقه برای سال‌های ۲۰۱۱ و ۲۰۱۲ به ترتیب ۴/۸ و ۴/۲ درصد پیش‌بینی می‌شود، در حالی که رشد اقتصادی منطقه در سال ۲۰۱۰، ۶/۵ درصد برآورد می‌شود که رقمی بالاتر از مقدار پیش‌بینی شده برای آن است.

در این سال روبرو خواهد بود که از آن جمله، کاهش تقاضای خارجی، تورم بالای ناشی از افزایش قیمت نفت و مواد غذایی، قوانین مالی سخت‌گیرانه و ادامه رکود در بازار مسکن هستند. رشد تولید ناخالص داخلی در منطقه اروپا برای سال‌های ۲۰۱۱ و ۲۰۱۲ برابر با ۱/۶ درصد پیش‌بینی می‌شود. با این حال این شاخص در سطح منطقه یکسان نخواهد بود. کشور آلمان با رشد ۲/۹ درصد در بالای فهرست و کشورهای یونان، ایرلند، پرتغال و اسپانیا در پایین فهرست با رشدهایی منفی یا تنها اندکی بالاتر از صفر قرار دارند. نرخ افزایش بیکاری تثبیت یافته است و در چندین کشور منطقه هرچند با نرخی اندک در حال بهبود است و تورم کل هم‌چنان و تحت تاثیر افزایش قیمت نفت و مواد غذایی در حال افزایش است [۲، ۳، ۴، ۵ و ۶].

آفریقای جنوبی به‌عنوان بزرگ‌ترین اقتصاد منطقه از پیش‌بینی رشد چندانی برخوردار نیست [۲، ۳، ۴، ۵ و ۶].

آفریقا: پیش‌بینی نرخ متوسط رشد GDP در سال‌های ۲۰۱۱ و ۲۰۱۲ [۳]

آسیا

بعد از یک بهبود سریع انتظار می‌رود اقتصادهای رو به رشد آسیا، رکورددار رشد اقتصادی در جهان باشند. با متوسط رشد تولید ناخالص داخلی برابر با ۸/۲ درصد در سال ۲۰۱۰، ۶/۷ درصد در سال ۲۰۱۱ و ۶/۸ درصد در سال ۲۰۱۲، آسیا همچنان رو به رشدترین منطقه در جهان است. روند کاهشی پیش‌بینی شده به دلیل وضع سیاست‌های مالی سخت‌گیرانه برای مقابله با تورم و همچنین کاهش تقاضا در کشورهای توسعه یافته است. انتظار می‌رود در بسیاری از اقتصادهای منطقه، رشد سرمایه‌گذاری و صادرات در سال ۲۰۱۱ کاهش پیدا کند و این موضوع منجر به وابستگی رشد

اگرچه افزایش ارزش صادرات مواد اولیه و همچنین رشد جریان ورود سرمایه به منطقه در کوتاه مدت یک نقطه قوت برای منطقه به‌شمار می‌رود، اما در صورت عدم مدیریت شرایط در دراز مدت می‌تواند به یک تهدید برای منطقه تبدیل شود [۲، ۳، ۴، ۵ و ۶].

امریکای لاتین: پیش‌بینی نرخ متوسط رشد GDP در سال‌های ۲۰۱۱ و ۲۰۱۲ [۳]

آفریقا

در قاره آفریقا و در کشورهای پایین‌تر از صحرا^۱ بحران اقتصادی کاملاً پشت‌سر گذاشته شده است و کشورهای این منطقه بعد از آسیا بالاترین نرخ رشد اقتصادی را به خود اختصاص داده‌اند. بیش‌ترین رشد در منطقه مربوط به کشورهای LIC^۲ با نرخ متوسط ۶ درصد برای سال ۲۰۱۱ خواهد بود. با این حال کشور

1- Sub-Saharan Africa

2- Low Income Countries

سال ۲۰۱۱ و ۷/۷ درصد در سال ۲۰۱۲ پیش‌بینی می‌شود. ژاپن با رشد اقتصادی ۴ درصد در سال ۲۰۱۰ در میان کشورهای توسعه یافته از بیش‌ترین رشد اقتصادی برخوردار بوده است. با این حال زلزله اخیر پیش‌بینی اقتصادی این کشور را تا حدی مبهم کرده است. با فرض بر طرف شدن مشکل نشت مواد رادیواکتیو و مشکل تولید برق در این کشور انتظار می‌رود رشد اقتصادی این کشور در سال ۲۰۱۱ برابر ۱/۵ درصد و در سال ۲۰۱۲ معادل ۲ درصد باشد.

در استرالیا پس از سیل گسترده اخیر که صنعت معدن و کشاورزی را در این کشور تحت تاثیر قرار داد، انتظار می‌رود رشد اقتصادی در سال ۲۰۱۱ برابر ۳ درصد و در سال ۲۰۱۲ برابر ۳/۵ درصد باشد. علی‌رغم افزایش داد و ستد درون منطقه‌ای در آسیا بیش از دو

اقتصادی به بازار مصرف داخلی خواهد شد. در نتیجه کشورهای با بازار داخلی بزرگ نظیر چین و اندونزی از این روند کاهشی زیان چندانی نخواهند دید. از طرف دیگر، کشورهایی که سهم بزرگی از تولید ناخالص داخلی آنها وابسته به صادرات کالاهای مصنوعی است، نظیر مالزی و یا سنگاپور، تاثیرات منفی این روند کاهشی را بیش‌تر حس خواهند کرد. در مجموع بازار نیروی کار و اشتغال نسبت به وضعیت پیش از بحران خود بهبود پیدا کرده است و انتظار چندانی برای آن در سال‌های ۲۰۱۱ و ۲۰۱۲ نمی‌رود. تراز مالی کشورهای منطقه با افزایش درآمد آنها بهبود پیدا کرده است. چین با رشد اقتصادی ۱۰/۲ درصد در سال ۲۰۱۰ شاهد رشد ۹/۵ درصد در سال‌های ۲۰۱۱ و ۲۰۱۲ خواهد بود. نرخ رشد اقتصادی هندوستان با یک تعدیل، نسبت به سال ۲۰۱۰، ۸/۲ درصد در

آسیا: پیش‌بینی نرخ متوسط رشد GDP در سال‌های ۲۰۱۱ و ۲۰۱۲ [۳]

سوم تقاضا در صادرات کالا مربوط به مقاصد برون منطقه‌ای است. بنابراین انقباض‌های اقتصادی در سایر مناطق دنیا به‌ویژه اروپا از چالش‌های مهم اقتصاد آسیا است. افزایش قیمت نفت و مواد اولیه نیز از دیگر چالش‌های پیش‌روی منطقه است [۲، ۳، ۴، ۵ و ۶].

◀ کشورهای حوزه CIS

رشد اقتصادی کشورهای حوزه CIS بعد از ۷ درصد کاهش در سال ۲۰۰۹، در سال ۲۰۱۰ شاهد ۶ درصد رشد بوده است که مدیون افزایش قیمت نفت و فلزات و همچنین رشد تقاضای داخلی است. رشد تولید ناخالص داخلی و افزایش قیمت کالاهای اساسی منجر به کاهش کسری درآمد کشورهای CIS به خصوص در میان کشورهای صادر کننده انرژی در این منطقه شده است.

بهبود فضای اقتصادی منجر به کاهش هرچه بیشتر نرخ بیکاری به خصوص در کشورهای روسیه، قزاقستان و اکراین شده است. با این وجود بر خلاف سایر کشورهای در حال توسعه جریان سرمایه به سمت خارج از منطقه است که نتیجه احساس ناامنی از جانب سرمایه‌گذاران نسبت به سیاست‌های دولتی است. سرمایه خروجی از روسیه به تنهایی برابر ۲۱ میلیارد دلار در سه ماهه اول سال ۲۰۱۱ بوده است. پیش‌بینی می‌شود نرخ تورم تا قبل از رسیدن به روند کاهشی در سال ۲۰۱۲ تا مقدار ۹/۹ درصد تا پایان سال ۲۰۱۱ رشد یابد. افزایش بیش از حد قیمت مواد اولیه می‌تواند به‌جای فرصت، تبدیل به یک تهدید برای منطقه شود، چرا که باعث کاهش تقاضا در کشورهای توسعه یافته خواهد شد [۲، ۳، ۴، ۵ و ۶].

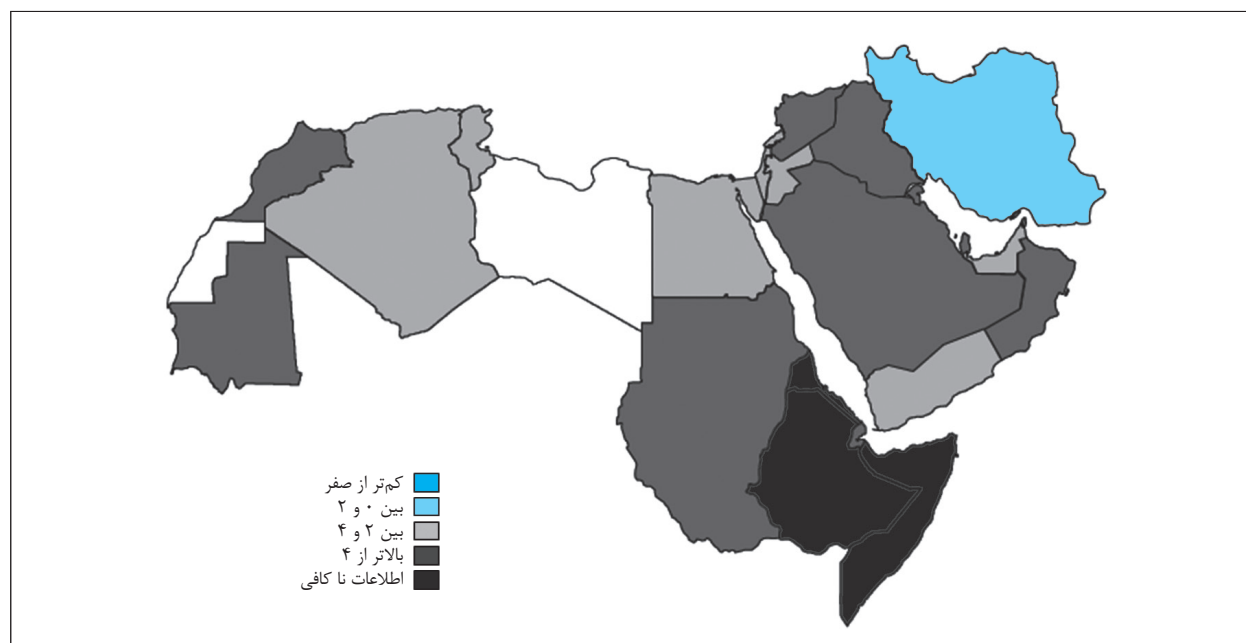
کشورهای CIS: پیش‌بینی نرخ متوسط رشد GDP در سال‌های ۲۰۱۱ و ۲۰۱۲ [۳]

◀ خاورمیانه و شمال آفریقا

اگرچه کشورهای منطقه^۱ MENA بحران اخیر را به طور نسبی پشت‌سر گذاشته‌اند، اما نرخ رشد و بهبود اقتصادی به میزان قابل توجهی در میان کشورهای منطقه متفاوت است. گسترش ناآرامی‌ها اجتماعی و همچنین افزایش هزینه واردات کالاهای اساسی، چشم‌انداز رشد این منطقه را تحت تاثیر قرار داده است. علی‌رغم رشد تولید و صادرات در بسیاری از کشورهای منطقه و همچنین سیاست‌های پولی حمایتی دولت‌های صادرکننده نفت، نارضایتی‌های سیاسی، نرخ بالای بیکاری و افزایش قیمت مواد غذایی باعث بروز ناآرامی‌های اجتماعی در بعضی کشورهای منطقه شده که در کوتاه مدت باعث کاهش نرخ رشد اقتصادی خواهد شد. با در نظر گرفتن این عوامل رشد تولید ناخالص داخلی در منطقه برای سال ۲۰۱۱، ۴ درصد و برای سال ۲۰۱۲ ۴/۲ درصد پیش‌بینی می‌شود. در این میان کشورهای صادرکننده نفت رشد بالاتری به خود اختصاص خواهند داد که قطر با دارا بودن بیش‌ترین رشد، به لطف توسعه سرمایه‌گذاری در حوزه

نفت و گاز، در صدر فهرست قرار دارد.

رشد تولید ناخالص داخلی برای کشور عربستان سعودی در سال جاری ۷ درصد پیش‌بینی می‌شود که مدیون افزایش سرمایه‌گذاری دولتی در بخش زیرساخت‌های انرژی است. پیش‌بینی می‌شود رشد اقتصادی جمهوری اسلامی ایران در سال ۲۰۱۱ به دنبال اجرای سیاست‌های تحول اقتصادی جدید، موقتاً با یک رکود نسبی مواجه شود. ولی این تحول ضروری اقتصادی، فواید خود را در میان مدت نشان خواهد داد. همانند سایر مناطق دنیا و در نتیجه افزایش قیمت کالاهای ضروری، پیش‌بینی می‌شود تورم در منطقه خاورمیانه افزایش پیدا کند. اصلی‌ترین چالش‌های منطقه را می‌توان نرخ بالای بیکاری به خصوص در میان رده سنی جوانان و قشر تحصیل کرده برشمرد، مشکلی که با توجه به سابقه طولانی آن می‌توان آن را یک بحران ساختاری برشمرد. تنها راه حل این مشکل برنامه‌ریزی دراز مدت برای توسعه اقتصادی و ایجاد تناسب در بازار نیروی کار خواهد بود [۲، ۳، ۴، ۵ و ۶].

خاورمیانه و شمال آفریقا: پیش‌بینی نرخ متوسط رشد GDP در سال‌های ۲۰۱۱ و ۲۰۱۲ [۳]

شاخص‌های کلان اقتصادی خاورمیانه و شمال آفریقا [۳]

نرخ بیکاری [۴]			تراز حساب جاری			شاخص کالاهای مصرفی			GDP			
۲۰۱۲	۲۰۱۱	۲۰۱۰	۲۰۱۲	۲۰۱۱	۲۰۱۰	۲۰۱۲	۲۰۱۱	۲۰۱۰	۲۰۱۲	۲۰۱۱	۲۰۱۰	
پیش‌بینی			پیش‌بینی			پیش‌بینی			پیش‌بینی			
...	...	...	۱۱/۲	۱۲/۷	۶/۵	۷/۳	۱۰/۰	۶/۹	۴/۲	۴/۱	۳/۸	خاورمیانه و شمال آفریقا
...	...	...	۱۵/۰	۱۶/۹	۹/۲	۷/۱	۱۰/۶	۶/۷	۴/۱	۴/۹	۳/۵	صادرکنندگان نفت
...	...	...	۱۰/۴	۱۱/۷	۶/۰	۱۲/۵	۲۲/۵	۱۲/۵	۳/۰	۰/۰	۱/۰	جمهوری اسلامی ایران
...	...	۱۰/۵	۱۳/۸	۱۹/۸	۸/۷	۵/۵	۶/۰	۵/۴	۳/۰	۷/۵	۳/۷	عربستان سعودی
۹/۵	۹/۸	۱۰/۰	۱۷/۴	۱۷/۸	۹/۴	۴/۳	۵/۰	۴/۳	۳/۲	۳/۶	۳/۳	الجزایر
...	...	...	۱۰/۵	۱۰/۴	۷/۷	۳/۰	۴/۵	۰/۹	۳/۸	۳/۳	۳/۲	امارات متحده عربی
...	...	...	۳۴/۰	۳۶/۱	۱۸/۷	۴/۱	۴/۲	-۲/۴	۷/۱	۲۰/۰	۱۶/۳	قطر
۱/۶	۱/۶	۱/۶	۳۹/۴	۳۹/۴	۳۱/۸	۲/۷	۶/۱	۴/۱	۵/۱	۵/۳	۲/۰	کویت
...	...	...	-۰/۷	-۳/۲	-۶/۲	۵/۰	۵/۰	۵/۱	۱۲/۶	۹/۶	۰/۸	عراق
۱۱/۴	۱۲/۶	۱۳/۷	-۶/۶	-۵/۵	-۸/۵	۷/۰	۹/۰	۱۳/۰	۵/۶	۴/۷	۵/۱	سودان
...	...	...	-۴/۵	-۵/۲	-۳/۸	۸/۰	۸/۱	۷/۶	۴/۵	۱/۹	۴/۵	وارد کنندگان نفت
۹/۱	۹/۲	۹/۲	-۲/۳	-۲/۷	-۲/۰	۱۲/۰	۱۱/۵	۱۱/۷	۴/۰	۱/۰	۵/۱	مصر
۸/۷	۸/۹	۹/۰	-۱/۴	-۵/۷	-۴/۲	۲/۹	۲/۹	۱/۰	۴/۶	۳/۹	۳/۲	مراکش
...	...	۸/۴	-۴/۸	-۴/۶	-۴/۴	۵/۰	۶/۰	۴/۴	۵/۱	۳/۰	۳/۲	سوریه
۱۴/۴	۱۴/۷	۱۳/۰	-۵/۸	-۷/۸	-۴/۸	۳/۳	۴/۰	۴/۴	۵/۶	۱/۳	۳/۷	تونس
...	...	...	-۱۲/۸	-۱۲/۹	-۱۰/۲	۳/۰	۶/۵	۴/۵	۵/۰	۲/۵	۷/۵	لبنان
۱۲/۵	۱۲/۵	۱۲/۵	-۸/۷	-۸/۵	-۵/۴	۵/۶	۶/۱	۵/۰	۳/۹	۳/۳	۳/۱	اردن
۵/۰	۵/۵	۶/۷	۳/۱	۳/۳	۳/۱	۲/۵	۳/۰	۲/۷	۳/۸	۳/۸	۴/۶	فلسطین اشغالی

سند چشم‌انداز بیست ساله جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی

متعهد به انقلاب و نظام اسلامی و شکوفایی ایران و مفتخر به ایرانی بودن.

دست یافته به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه‌ی آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه) با تاکید بر جنبش نرم افزاری و تولید علم، رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی، ارتقاء نسبی سطح درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل. الهام بخش، فعال و موثر در جهان اسلام با تحکیم الگوی مردم سالاری دینی، توسعه‌ی کارآمد، جامعه‌ی اخلاقی، نواندیشی و پویایی فکری و اجتماعی، تاثیرگذار بر همگرایی اسلامی و منطقه‌ای بر اساس تعالیم اسلامی و اندیشه‌های امام خمینی (ره).

دارای تعامل سازنده و موثر با جهان بر اساس اصول عزت، حکمت و مصلحت.

ملاحظه: در تهیه، تدوین و تصویب برنامه‌های توسعه و بودجه‌های سالیانه، این نکته مورد توجه قرار گیرد که شاخص‌های کمی کلان آن‌ها از قبیل نرخ سرمایه‌گذاری، درآمد سرانه، تولید ناخالص ملی، نرخ اشتغال و تورم، کاهش فاصله‌ی درآمد میان دهک‌های بالا و پایین جامعه، رشد فرهنگ و آموزش و پژوهش و توانایی‌های دفاعی و امنیتی، باید متناسب با سیاست‌های توسعه و اهداف و الزامات چشم‌انداز، تنظیم و تعیین گردد و این سیاست‌ها و هدف‌ها به صورت کامل مراعات شود. [۷].

"با اتکال به قدرت لایزال الهی و در پرتو ایمان و عزم ملی و کوشش برنامه ریزی شده و مدیرانه‌ی جمعی و در مسیر تحقق آرمان‌ها و اصول قانون اساسی، در چشم‌انداز بیست ساله، ایران کشوری است توسعه یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه با هویت اسلامی و انقلابی، الهام بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و موثر در روابط بین الملل.

جامعه‌ی ایرانی در افق این چشم‌انداز چنین ویژگی‌هایی خواهد داشت.

توسعه یافته، متناسب با مقتضیات فرهنگی، جغرافیایی و تاریخی خود، متکی بر اصول اخلاقی و ارزش‌های اسلامی، ملی و انقلابی، با تاکید بر مردم سالاری دینی، عدالت اجتماعی، آزادی‌های مشروع، حفظ کرامت و حقوق انسان‌ها و بهره‌مندی از امنیت اجتماعی و قضایی.

برخوردار از دانش پیشرفته، توانا در تولید علم و فناوری، متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه‌ی اجتماعی در تولید ملی. امن، مستقل و مقتدر با سامان دفاعی مبتنی بر بازدارندگی همه جانبه و پیوستگی مردم و حکومت. برخوردار از سلامت، رفاه، امنیت غذایی، تامین اجتماعی، فرصت‌های برابر، توزیع مناسب درآمد، نهاد مستحکم خانواده، به دور از فقر، تبعیض و بهره‌مند از محیط زیست مطلوب.

فعال، مسئولیت‌پذیر، ایثارگر، مومن، رضایت‌مند، برخوردار از وجدان کاری، انضباط، روحیه‌ی تعاون و سازگاری اجتماعی،

اهداف اقتصادی سند چشم‌انداز توسعه ایران در افق سال ۱۴۰۴

- ۱- ایران توسعه یافته
- ۲- دستیابی ایران به جایگاه اول اقتصادی، فنی و علمی منطقه (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه)
- ۳- تعامل سازنده و موثر با اقتصاد جهانی
- ۴- توسعه اقتصادی دانایی محور
- ۵- امنیت اقتصادی پایدار
- ۶- امنیت غذایی
- ۷- رفاه و تامین اجتماعی
- ۸- توزیع مناسب درآمد
- ۹- رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی
- ۱۰- ارتقای نسبی سطح درآمد سرانه
- ۱۱- رسیدن به اشتغال کامل
- ۱۲- کاهش فاصله درآمد میان دهک‌های بالا و پایین جامعه
- ۱۳- جامعه فارغ از فقر و فساد و تبعیض
- ۱۴- بهبود شاخص‌های کمی کلان اقتصادی از قبیل نرخ سرمایه‌گذاری، درآمد سرانه، تولید ناخالص ملی، نرخ اشتغال، نرخ تورم و... متناسب با سیاست‌های توسعه و اهداف الزامات چشم‌انداز
- ۱۵- دارای میزان تورم و نرخ بیکاری یک رقمی
- ۱۶- برخورداری از زیربناها و ساختارهای لازم برای تداوم رشد اقتصادی [۷]

◀ چالش‌ها، فرصت‌ها، راهبردها و تهدیدهای چشم‌انداز توسعه ایران در افق سال ۱۴۰۴

شاخص‌های کلان اقتصادی ۲۴ کشور حوزه سند چشم‌انداز در سال ۲۰۰۷ میلادی (وضع موجود) (۸، ۹، ۱۰ و ۱۱)

نام کشور	GDP (میلیارد دلار)	نرخ تورم	نرخ بیکاری	درآمد سرانه (دلار)	صادرات (میلیارد دلار)	واردات (میلیارد دلار)	تراز بازرگانی	نرخ رشد GDP
ایران	۴۸۰	۱۹	۱۱/۹	۷۶۱۳	۹۱	۴۸	۴۳	۶/۹
عربستان سعودی	۵۷۲/۲	۳	۱۳	۲۰۷۰۰	۲۱۵	۸۲/۸	۱۳۲/۲	۴/۷
امارات متحده	۱۴۵/۸	۸	۲/۴	۵۵۲۰۰	۱۵۲/۱	۹۴/۷	۵۷/۴	۸/۶
کویت	۱۳۸/۶	۲/۶	۲/۲	۵۵۳۰۰	۵۹/۶	۱۷/۷	۴۱/۹	۵/۶
قطر	۶۸/۹	۱۲	۰/۷	۷۵۹۰۰	۳۳/۳	۱۵/۳	۱۸	۷/۸
عمان	۶۱/۲	۳/۸	۱۵	۱۹۱۰۰	۲۲/۷	۱۱	۱۱/۷	۵/۳
بحرین	۲۴/۶	۲/۹	۱۵	۳۴۷۰۰	۱۳/۲	۹/۹	۳/۳	۶/۶
ترکیه	۶۶۷/۷	۸/۲	۹/۷	۹۴۰۰	۱۱۰/۵	۱۵۶/۹	-۴۶/۴	۵/۱
عراق	۱۰۰	۲۰	۱۸	۳۶۰۰	۳۴	۲۳/۱	۱۰/۹	۱
پاکستان	۴۴۶	۷/۸	۷/۵	۲۶۰۰	۲۰/۶	۳۱	-۱۰/۴	۶/۳
افغانستان	۲۱/۵	۸/۳	۴۰	۸۰۰	۰/۳	۳/۸	-۳/۵	۷/۵
جمهوری اذربایجان	۷۲/۲	۱۶/۶	۸/۵	۹۰۰۰	۱۹/۳	۶/۴	۱۲/۹	۲۳/۴
ارمنستان	۱۶/۸	۳/۷	۷/۴	۵۷۰۰	۱	۲/۵	-۱/۵	۱۰/۵
ترکمنستان	۴۷/۴	۶/۵	۶۰	۹۲۰۰	۶/۳	۴/۵	۱/۸	۷
تاجیکستان	۱۱/۹	۹/۹	۱۲	۱۶۰۰	۱/۷	۲/۳	-۰/۶	۷/۲
گرجستان	۱۹/۶	۸/۵	۱۳/۸	۴۲۰۰	۱/۹	۴/۷	-۲/۸	۱۰
قزاقستان	۱۷۰/۳	۸/۶	۷/۱	۱۱۱۰۰	۴۴/۹	۲۹/۹	۱۵	۹/۵
ازبکستان	۶۲/۳	۱۲/۲	۰/۸	۲۲۰۰	۶/۶	۴/۶	۲	۸/۱
قرقیزستان	۱۰/۴	۷	۱۸	۲۰۰۰	۱	۲/۵	-۱/۵	۶/۵
سوریه	۸۶/۶	۷	۱۰	۴۵۰۰	۱۰/۹	۱۱/۵	-۰/۶	۳/۵
اردن	۲۸/۲	۵	۱۳/۵	۴۷۰۰	۶	۱۱/۱	-۵/۱	۵/۷
لبنان	۴۰/۶	۳/۵	۲۰	۱۰۴۰۰	۳/۱	۱۰	-۶/۹	۰/۳
یمن	۵۲/۶	۱۲/۵	۳۵	۲۴۰۰	۷/۶	۶/۷	۰/۹	۳/۲
فلسطین اشغالی	۵	۳/۶	۳۴/۵	۱۱۰۰	۰/۳	۲/۴	-۲/۱	-۸

◀ مقایسه تطبیقی شاخص‌های کلان اقتصادی

ایران با کشورهای حوزه سند چشم‌انداز (۲۰۰۷)

- تولید ناخالص داخلی ایران بعد از کشورهای ترکیه و عربستان سعودی در جایگاه سوم قرار دارد.
- ایران بعد از عراق بالاترین نرخ تورم را در میان کشورهای حوزه سند چشم‌انداز دارد.
- نرخ بیکاری ایران از ۱۰ کشور حوزه سند چشم‌انداز بالاتر است.
- درآمد سرانه ایران در رتبه دوازدهم در میان کشورهای حوزه سند چشم‌انداز قرار دارد.

- صادرات ایران در رتبه چهارم در میان کشورهای حوزه سند چشم‌انداز بعد از کشورهای عربستان سعودی، امارات متحده عربی و ترکیه قرار دارد.
- واردات ایران در رتبه چهارم بعد از کشورهای ترکیه، امارات متحده عربی و عربستان سعودی قرار دارد.
- ایران دارای بهترین تراز بازرگانی در میان کشورهای حوزه سند چشم‌انداز بعد از کشورهای عربستان سعودی و امارات متحده عربی است.
- نرخ رشد اقتصادی ایران در میان کشورهای حوزه سند چشم‌انداز در رتبه دهم قرار دارد.

تراز تجاری ایران با ۲۳ کشور حوزه سند چشم‌انداز در سال ۲۰۰۷ میلادی (ارزش: میلیون دلار) [۸، ۹، ۱۰ و ۱۱]

ردیف	صادرات	واردات	تراز تجاری	نام کشور
۱	۳۱۰/۴	۵۰۰/۴	-۱۹۰	عربستان سعودی
۲	۲۱۶۶	۱۱۵۰۸/۶	-۹۳۴۲/۶	امارات متحده عربی
۳	۳۱۸/۴	۱۸۱	۱۳۷/۴	کویت
۴	۸۶/۶	۵۷/۱	۲۹/۵	قطر
۵	۱۲۶/۹	۸۴/۱	۴۲/۸	عمان
۶	۳۹/۳	۹۸/۵	-۵۹/۲	بحرین
۷	۵۶۲/۸	۱۲۴۶/۵	-۶۸۳/۷	ترکیه
۸	۱۸۱۶/۶	۹۰/۴	۱۷۲۶/۲	عراق
۹	۲۷۳/۲	۱۵۴/۸	۱۱۸/۴	پاکستان
۱۰	۵۳۹/۳	۹	۵۳۰/۳	افغانستان
۱۱	۳۴۹/۵	۳۲۲/۱	۲۷/۴	جمهوری آذربایجان
۱۲	۱۱۳/۸	۳۴/۱	۷۹/۷	ارمنستان
۱۳	۱۷۷/۹	۲۱۳/۷	-۳۵/۸	ترکمنستان
۱۴	۱۷۰	۲۵/۵	۱۴۴/۵	تاجیکستان
۱۵	۵۱/۹	۶/۷	۴۵/۲	گرجستان
۱۶	۷۶/۸	۳۴۱/۲	-۲۶۲/۶	قزاقستان
۱۷	۵۸/۴	۱۳۰/۸	-۷۲/۴	ازبکستان
۱۸	۴۷	۱۹/۸	۲۷/۲	قرقیزستان
۱۹	۳۳۰/۴	۱۵/۱	۳۱۵/۳	سوریه
۲۰	۲۰/۷	۲۴/۳	-۳/۶	اردن
۲۱	۵۳/۸	۶۷/۱	۱۳/۳	لبنان
۲۲	۱۴/۵	۰/۱	۱۴/۴	یمن
۲۳	-	-	-	فلسطین
	۷۷۰۶	۱۵۱۳۰/۹	-۷۴۲۴/۹	جمع کل

رتبه ایران در میان ۲۴ کشور حوزه سند چشم‌انداز از نظر شاخص آزادی اقتصادی [۸، ۹، ۱۰ و ۱۱]			
رتبه جهانی	شاخص آزادی اقتصادی	کشور	رتبه در منطقه
۱۹	۷۲/۲	بحرین	۱
۲۸	۷۰/۳	ارمنستان	۲
۳۲	۶۹/۲	گرجستان	۳
۳۹	۶۸/۳	کویت	۴
۴۲	۶۷/۴	عمان	۵
۴۶	۶۶/۱	اسرائیل	۶
۵۸	۶۳	اردن	۷
۶۰	۶۲/۸	عربستان سعودی	۸
۶۳	۶۲/۸	امارات متحده عربی	۹
۶۶	۶۲/۶	قطر	۱۰
۷۰	۶۱/۶	قرقیزستان	۱۱
۷۳	۶۰/۹	لبنان	۱۲
۷۴	۶۰/۸	ترکیه	۱۳
۷۶	۶۰/۵	قزاقستان	۱۴
۹۳	۵۶/۸	پاکستان	۱۵
۱۰۷	۵۵/۳	آذربایجان	۱۶
۱۱۴	۵۴/۵	تاجیکستان	۱۷
۱۲۵	۵۲/۸	یمن	۱۸
۱۳۰	۵۲/۳	ازبکستان	۱۹
۱۴۴	۴۶/۴	سوریه	۲۰
۱۵۱	۴۴	ایران	۲۱
۱۵۲	۴۳/۴	ترکمنستان	۲۲

* آمار کشورهای عراق و افغانستان در جدول فوق وجود ندارد

و انگلستان قرار دارند.

گزارش آزادی اقتصادی نشان می‌دهد هر چقدر اقتصادها بازتر باشند تولید ناخالص سرانه بالاتری نیز دارند. شاخص آزادی اقتصادی بر اساس ترکیب ده شاخص آزادی کسب و

آمار فوق نشان می‌دهد که جمهوری اسلامی ایران به کشورهای حوزه سند چشم‌انداز، ۷۷۰۶ میلیون دلار در سال ۲۰۰۷ میلادی صادرات و در مقابل، ۱۵۱۳۱ میلیون دلار واردات داشته است. آمار فوق نشان می‌دهد که تراز تجاری ایران با کشورهای حوزه سند چشم‌انداز به میزان ۷۴۲۵ میلیون دلار منفی است. بیش‌ترین واردات ایران از کشورهای حوزه سند چشم‌انداز مربوط به کشور امارات متحده عربی با ۱۱۵۰۸ میلیون دلار و بیش‌ترین صادرات ایران در بین کشورهای مذکور نیز به کشور امارات متحده عربی با ۲۱۶۶ میلیون دلار بوده است. بالاترین تراز منفی جمهوری اسلامی ایران در میان کشورهای حوزه سند چشم‌انداز با کشور امارات متحده عربی به میزان ۹۳۴۲/۶ میلیون دلار است. تراز تجاری ایران با ۱۳ کشور حوزه سند چشم‌انداز، مثبت و با ۹ کشور منفی است. شرکای اول تا پنجم تجاری ایران در میان کشورهای حوزه سند چشم‌انداز به ترتیب، کشورهای امارات متحده عربی، عراق، ترکیه، عربستان سعودی و جمهوری آذربایجان هستند.

◀ رتبه جهانی و منطقه‌ای ایران در شاخص آزادی اقتصادی در سال ۲۰۰۸ میلادی

ایران از نظر شاخص‌های آزادی اقتصادی در میان ۲۴ کشور حوزه سند چشم‌انداز ۲۰ ساله نظام، در رتبه ۲۱ قرار گرفته است. رتبه‌بندی آزادی اقتصادی از سال ۱۹۹۵ توسط محافظه‌کاران ایالات متحده، با همراهی "وال استریت ژورنال" و براساس شاخص‌های "بانک جهانی"، "صندوق بین‌المللی پول" و "واحد اطلاعات اقتصادی اکونومیست" محاسبه می‌شود و در آن کشوری که شاخص آزادی آن به ۱۰۰ نزدیک‌تر باشد دارای اقتصادی آزادتر و بازتر و کشوری که شاخص آزادی آن کم‌تر باشد، دارای اقتصادی بسته‌تر است.

در رتبه‌بندی سال ۲۰۰۸، کشور هنگ کنگ با شاخص ۹۰/۳ بازترین اقتصاد دنیا محسوب می‌شود و پس از آن کشورهای سنگاپور، ایرلند، استرالیا، آمریکا، نیوزلند، کانادا، شیلی، سوئیس

کار، آزادی تجاری، آزادی مالیاتی، حجم (استقلال از) دولت، آزادی پولی، آزادی سرمایه‌گذاری، آزادی تامین مالی، حقوق مالکیت، دوری از فساد اقتصادی و آزادی نیروی کار محاسبه می‌شود. در شاخص‌های ده‌گانه آزادی اقتصادی در ایران، اندازه دولت (زمینه‌های تحت تصدی دولت) با ۸۴/۵ درصد بیش‌ترین و سه شاخص آزادی تامین مالی، آزادی سرمایه‌گذاری و آزادی حقوق مالکیت با نمره ۱۰ از صد، کم‌ترین هستند [۹، ۸، ۱۰، ۱۱، ۱۲ و ۱۳].

شاخص‌های ده‌گانه آزادی اقتصادی برای اقتصاد ایران
در سال ۲۰۰۸ میلادی [۱۲]

شاخص	امتیاز ایران (از ۱۰۰)	امتیاز بهترین کشور (از ۱۰۰)	متوسط جهانی
آزادی کسب و کار	۵۵	۸۸/۲	۶۲/۸
آزادی تجارت	۵۷/۴	۹۵	۷۲
آزادی مالیاتی	۸۱/۱	۹۲/۸	۷۴/۹
اندازه دولت	۸۴/۵	۹۳/۱	۶۷/۷
آزادی پولی	۶۱/۳	۸۷/۲	۷۴/۴
آزادی سرمایه‌گذاری	۱۰	۹۰	۵۰/۳
آزادی تامین مالی	۱۰	۹۰	۵۱/۷
آزادی حقوق تجارت	۱۰	۹۰	۴۵/۶
رهایی از فساد مالی	۲۷	۸۳	۴۱/۱
آزادی نیروی کار	۴۳/۸	۹۳/۳	۶۲/۱

◀ ظرفیت‌ها و توانمندی‌های اقتصاد ایران برای دست‌یابی به اهداف سند چشم‌انداز (سال ۲۰۰۷)

- تولید ناخالص داخلی ۲۹۴ میلیارد دلار (به قیمت جاری)
- واردات ۴۸ میلیارد دلار
- صادرات ۹۱ میلیارد دلار، شامل ۷۷ درصد صادرات نفتی و ۲۳ درصد صادرات غیرنفتی
- حجم تجارت خارجی ۱۳۹ میلیارد دلار

- تراز تجاری ایران ۴۳+
- دومین تولید کننده نفت و گاز جهان
- چهارمین کشور دنیا از نظر تنوع محصولات کشاورزی (۱۲۰۰۰ گونه گیاهی)
- داشتن جایگاه جهانی چهارم تا نهم در تولید محصولات معدنی نظیر روی، سرب، کبالت، آلومینیوم، منگنز و مس
- اجرای بیش از ۲۳۳ پروژه فنی و مهندسی در ۳۳ کشور دنیا توسط شرکت‌های ایرانی در ۱۰ سال گذشته
- صادرات ۷۰ درصدی محصولات صنعتی غیرنفتی
- ششمین کشور دنیا از نظر جاذبه‌های گردشگری
- جزو ده کشور اول در تولید دام در جهان
- داشتن جایگاه اول تا نهم در تولید انواع میوه در جهان
- تولید ۲۷/۴ میلیون تن محصولات پتروشیمی
- داشتن ۶ منطقه آزاد و ۱۹ منطقه ویژه اقتصادی
- موقعیت ویژه راهبردی اقتصادی
- داشتن ذخایر دریایی غنی
- داشتن سواحل عمیق و طولانی
- موقعیت راهبردی جهت خطوط کشتیرانی بین‌المللی، سوخت‌رسانی و تعمیرکشتی‌ها
- دسترسی آسان به بازار ۲۵ کشور پیرامونی با یک تریلیون دلار تولید ناخالص داخلی، ۵۳۰ میلیارد دلار واردات و ۸۵۰ میلیارد دلار صادرات با ۶۰۰ میلیون نفر جمعیت
- داشتن امکانات و زیرساخت‌های حمل‌ونقل، ارتباطاتی، مواصلاتی و ترانزیتی مناسب
- برخورداری از نیروی انسانی ماهر و متخصص در تمام زمینه‌ها
- برخورداری از ظرفیت و پتانسیل صنعتی و معدنی برتر نسبت به کشورهای منطقه
- تبدیل بخشی از فرودگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) به منطقه آزاد و منطقه ویژه اقتصادی در قالب شهر فرودگاهی امام خمینی (ره) در خصوص بار و ارایه تسهیلات رقابتی به شرکت‌های هواپیمایی کشورهای خارجی در مقایسه با فرودگاه‌های امارات

متحده عربی، در راستای همکاری‌های متقابل سازمان هواپیمایی کشوری با این شرکت‌ها [۱۱، ۹، ۸ و ۱۳].

پیشنهادهای موثر در بهبود مسایل اقتصادی و تجاری کشور

- ۱- با توجه به تحولات اقتصادی کشورهای اطراف ایران، اتخاذ راهبرد^۱ تجاری مناسب با شرایط بازارهای پیرامونی در راستای حفظ منافع ملی و تجاری کشور به نظر ضروری می‌رسد.
- ۲- با توجه به عضویت ترکیه و عربستان سعودی به‌عنوان دو کشور مهم منطقه در سازمان تجارت جهانی^۲، بهره‌گیری از همه ظرفیت‌ها و تلاش همه جانبه روسیه برای عضویت در سازمان تجارت جهانی در جهت پیشبرد اهداف اقتصادی و تجاری سازمان تجارت جهانی، بهره‌گیری از امکانات کشور در جهت تسریع در فرآیند الحاق به سازمان تجارت جهانی توجه ویژه‌ای می‌طلبد.
- ۳- با توجه به این‌که اغلب کشورهای حوزه سندچشم‌انداز در جهت حرکت به سمت اقتصاد آزاد و متکی به بازار، برنامه‌ریزی کرده‌اند و یا در حال تبدیل به مناطق آزاد تجاری بوده و یا این‌که مانند امارات متحده عربی سال‌ها است به منطقه آزاد تجاری تبدیل شده‌اند، آزاد سازی تجارت خارجی کشور و رفع کلیه موانع صادرات و واردات به رقابتی شدن اقتصاد ایران در منطقه کمک شایان توجهی خواهد کرد.
- ۴- باتوجه به وضعیت اقتصادی حاکم بر جهان، منطقه و ایران، به هر میزان صندوق ذخیره ارزی از ذخایر و منابع بیش‌تری برخوردار باشد به حاشیه امنیت اقتصادی و ثبات اقتصادی کشور کمک بیش‌تری خواهد کرد.
- ۵- باتوجه به روند سرمایه‌گذاری خارجی در کشورهای حوزه سند چشم‌انداز، همه بسترها، مشوق‌ها و زمینه‌های لازم برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی بهتر است با تدابیر سنجیده و انسجام دستگاه‌های اجرایی فراهم شود.

- ۶- تبلیغات و اطلاع‌رسانی منسجم و سازمان یافته در زمینه توانمندی‌های اقتصادی کشور به‌ویژه تبلیغ فرصت‌های سرمایه‌گذاری و تجاری جمهوری اسلامی ایران و تبلیغ محصولات و خدمات صادراتی کشور باید توجه شود.
- ۷- برای کاهش نرخ بیکاری، کاهش فقر و افزایش رفاه عمومی از طریق توسعه صادرات و ایجاد ظرفیت‌های جدید صادراتی در بخش تولید باید اهتمام ویژه صورت پذیرد.
- ۸- برای ورود ریال ایران به سبد ارزهای بین‌المللی و یا حداقل تبدیل ریال ایران به یکی از ارزهای معتبر در میان کشورهای حوزه سند چشم‌انداز باید برنامه‌ریزی و تلاش همه جانبه صورت پذیرد.
- ۹- نوسازی ناوگان حمل‌ونقل هوایی، دریایی و زمینی کشور به‌عنوان زیرساخت همه بخش‌های اقتصادی باید در اولویت قرار گیرد و اعتبارات و منابع ویژه به این امر اختصاص یابد.
- ۱۰- حضور پر رنگ و فعال جمهوری اسلامی ایران در پیمان‌های مهم اقتصادی و تجاری منطقه‌ای و جهانی باعث افزایش امنیت اقتصادی و جلوگیری از آسیب پذیری اقتصاد کشور خواهد شد.
- ۱۱- تشکیل شرکت‌های بزرگ و توانمند پردازش و مدیریت صادرات باعث افزایش رقابت‌پذیری و سفارش‌پذیری بنگاه‌های ایرانی در عرصه تجارت بین‌الملل خواهد شد.
- ۱۲- تجهیز بنادر و فرودگاه‌های کشور به مدرن‌ترین امکانات، موجب استفاده موثر از ظرفیت‌های اقتصادی کشور می‌شود.
- ۱۳- اجازه تاسیس شعب بانک‌های خارجی در کشور و انتخاب یکی از مناطق آزاد (منطقه آزاد شهر فرودگاهی امام خمینی (ره)) به‌عنوان نمونه آزمایشی بانک‌های خارجی، موجب رقابتی شدن نظام بانکی کشور و تسهیل عبور از بحران ناشی از تحریم‌ها می‌شود.
- ۱۴- فراهم کردن محیط قانونی لازم برای استفاده از ظرفیت‌های کشور در زمینه صادرات مجدد باعث ایجاد تنوع در منابع درآمدی کشور و افزایش درآمد بنگاه‌های اقتصادی و رونق محیط کسب

و کار می‌شود.

۱۵- استفاده از ظرفیت‌های کشور در زمینه جذب گردشگر خارجی، وضعیت اشتغال و درآمد سرانه کشور را تاحد زیادی بهبود خواهد بخشید.

۱۶- استاندارد کردن سطح خدمات در همه بخش‌های اقتصادی، زمینه مناسبی را برای توسعه اقتصادی کشور فراهم خواهد کرد. ۱۷- گسترش تجارت خارجی ایران با کشورهای حوزه سند چشم‌انداز به‌منظور دستیابی به رونق اقتصادی پایدار و بلند مدت، نقش بسیار موثری در تجارت خواهد داشت.

۱۸- برای کاهش هزینه‌های سر راه تولید و صادرات به منظور افزایش توان رقابتی بنگاه‌ها باید برنامه‌ریزی دقیق انجام شود.

۱۹- استانداردهای بین‌المللی در ارایه خدمات بانکی و مالی به بنگاه‌های اقتصادی باید ترویج یابد.

راهنما و راهکارهای دستیابی به اهداف اقتصادی سند چشم‌انداز

۱- راهبرد کلان:

بستر سازی و تقویت و توسعه زیر ساخت‌های اقتصادی و رقابتی کردن سیستم حمل‌ونقل، بنادر، بانک‌داری، بیمه، ارتباطات، تجارت خارجی، مناطق آزاد و ویژه اقتصادی و رفع موانع ورود گردشگران خارجی به کشور، به‌منظور گسترش جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی و جلوگیری از خروج سرمایه و نخبگان از کشور

۲- راهکارها:

الف- امور زیربنایی و انرژی

۱- تقویت و توسعه امور زیربنایی و زیر ساخت‌های تاسیساتی، رفاهی، مخابراتی، IT و ICT در کشور به‌ویژه در مناطق جنوبی کشور و مناطق آزاد از طریق تخصیص بودجه‌های اضطراری و خاص ۲- توسعه و ایجاد واحدهای صنعتی و معدنی در مناطق آزاد و

ویژه اقتصادی کشور متناسب با پتانسیل‌ها و مزیت‌های نسبی

هریک از مناطق

۳- توسعه صنایع با فناوری پیشرفته^۱ در مناطق آزاد کشور به‌ویژه در منطقه آزاد فرودگاهی شهر فرودگاهی امام خمینی (ره)

۴- جلب و جذب شرکت‌های تولیدی داخلی و خارجی جهت فعالیت و سرمایه‌گذاری در مناطق آزاد کشور

۵- توسعه و تجهیز شهرک‌های صنعتی در مناطق آزاد کشور

۶- توسعه طرح سوخت‌رسانی و خدمات‌رسانی به کشتی‌ها در سواحل منطقه

۷- جذب سرمایه‌گذاری خارجی در بخش انرژی مناطق آزاد کشور از طریق ارایه تسهیلات رقابتی به سرمایه‌گذاران و فعالان صنایع مربوط به حامل‌های انرژی

۸- ایجاد و انتقال بازارهای معاملات مالی، پولی و انرژی (بورس نفت) به حیطه مناطق آزاد کشور

۹- تشویق و پیشنهاد به شرکت‌های نفتی خارجی برای فعالیت در مناطق آزاد ایران (مانند منطقه آزاد کیش)

ب - توسعه صادرات و سرمایه‌گذاری

۱- اصلاح قوانین مربوط به فعالیت شرکت‌های خارجی برای تسهیل سرمایه‌گذاری و حضور پویاتر نمایندگی شرکت‌های خارجی در مناطق آزاد

۲- فعال‌سازی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی شهر فرودگاهی فرودگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، در جهت تبدیل به مراکز صادرات مجدد منطقه (تصویب و اجرای آیین‌نامه اجرایی تشویق صادرات مجدد مناطق آزاد و ویژه اقتصادی که به دولت ارایه شده است)

۳- زمینه‌سازی برای استقرار نمایندگی و شعب اصلی شرکت‌های بزرگ خارجی عرضه‌کننده کالاهای سرمایه‌ای در سرزمین اصلی و مناطق آزاد کشور

- ۴- تبدیل بنادر امام خمینی (ره) و شهید رجایی به منطقه آزاد
- ۵- تبدیل بنادر شهید بهشتی و شهید کلاتری به بنادر آزاد و الحاق آنها به منطقه آزاد چابهار
- ۶- بازبینی محدودیت‌ها و ممنوعیت استملاک اتباع خارجی در مناطق آزاد کشور با قید زمان و به شرط سرمایه‌گذاری

ج- امور بانکی و بیمه‌ای

- ۱- تسهیل گشایش اسنادی^۱ از مبدا مناطق آزاد کشور بدون هیچ‌گونه محدودیت
- ۲- انجام اقدامات لازم و برقراری تسهیلات ویژه جهت گسترش فعالیت‌های بانک‌های معتبر خارجی و بانک‌های داخلی در مناطق آزاد کشور و تلاش جهت تبدیل این مناطق به مرکز فعالیت‌های بانکی، مالی و بیمه‌ای در منطقه
- ۳- استفاده از تسهیلات حساب ذخیره ارزی به‌صورت ترجیحی برای سرمایه‌گذاری در مناطق آزاد کشور و همچنین تامین مالی پروژه‌های امور زیربنایی این مناطق
- ۴- تسريع در راه‌اندازی سیستم کارت‌های اعتباری بین‌المللی در کشور، به‌ویژه در مناطق آزاد کشور
- ۵- ایجاد و گسترش فعالیت موسسات اعتباری و بیمه‌ای خارجی و بخش خصوصی داخلی در مناطق آزاد کشور
- ۶- روان‌سازی و تسهیل مقررات بانکی و رقابتی کردن خدمات بانکی
- ۷- ایجاد بانک سرمایه‌گذاری منطقه‌ای با مشارکت کشورهای عربی حوزه خلیج فارس جهت ترغیب سرمایه‌گذاران و جذب سرمایه‌های خارج از کشور برای سرمایه‌گذاری در مناطق آزاد کشور
- ۸- ارتقای کمی و کیفی سطح خدمات حمایتی بیمه و بانک‌داری در کشور و مناطق ویژه و آزاد اقتصادی به‌صورت رقابتی در مقایسه

- با این خدمات در امارات متحده عربی
- ۹- بهره‌برداری بهینه بانک مرکزی از ظرفیت‌های مناطق آزاد در ارتباط با نقل و انتقالات و عملیات ارزی کشور
- ۱۰- تشویق دستگاه‌های دولتی به انتقال عملیات بانکی و وجوه ارزی از مراکز واسطه‌ای منطقه‌ای به موسسات مالی و بانکی مناطق آزاد

د- امور حمل‌ونقل و ترانزیت

- ۱- تقویت و تجهیز قابلیت‌های بندری جهت سرعت بخشیدن به تخلیه، بارگیری و ترخیص در بنادر و گمرکات ورودی و خروجی در سواحل جنوبی و مناطق آزاد کشور به‌طور رقابتی در مقایسه با سایر بندرگاه‌های منطقه
- ۲- اجرای عملیات روش آسمان باز^۲ جهت توسعه حمل‌ونقل بار و مسافر در فرودگاه‌های مناطق آزاد و فرودگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)
- ۳- تامین اعتبارات لازم از محل حساب ذخیره ارزی جهت توسعه و ایجاد راه‌های ترانزیتی در مسیر چابهار - سرخس (محور شرق)^۳
- ۴- تسريع در طرح و اجرای پروژه‌های توسعه فرودگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) و احداث، توسعه و تجهیز فرودگاه‌های مناطق آزاد کشور
- ۵- اتصال بندر چابهار به راه آهن سراسری جنوب به شمال کشور^۴
- ۶- مرتبط نمودن جزیره قشم به راه آهن سراسری از طریق راه آهن بندر شهید رجایی و احداث پل خلیج فارس بین جزیره قشم و سرزمین اصلی
- ۷- گسترش حمل‌ونقل چند وجهی، ترکیبی و ترانزیت
- ۸- حمایت و تشویق و ایجاد و گسترش ناوگان‌های ترابری بخش خصوصی

1- LC: Letter of Credit

2- Open Sky

۳و۴- اهمیت موضوع ترانزیت شرق کشور به تفصیل در نشریه ۱۱۳ گروه بین‌المللی ره‌شهر (شرق ایران خاستگاه توسعه ترانزیت منطقه‌ای) مورد بررسی قرار گرفته است.

۹- ایجاد و تقویت تسهیلات برای شرکت‌های حمل‌ونقل در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور مانند منطقه آزاد و ویژه اقتصادی شهر فرودگاهی امام خمینی (ره)

۱۰- زمینه‌سازی برای افزایش حضور ناوگان تجاری ایران در خلیج فارس

۱۱- ایجاد شرایط و تسهیلات لازم برای پهلوگیری کشتی‌های بزرگ در بنادر جنوبی ایران جهت تخلیه و انتقال بار، سوخت‌گیری و تعمیرات لازم

۱۲- تکمیل شبکه راه آهن کشور و اتصال آن به پاکستان، عراق و افغانستان جهت توسعه ترانزیت مستقیم با این کشورها

هـ- امور گردشگری

۱- هماهنگی میان نهادهای ذیربط جهت تسهیل رفت و آمد مسافران داخلی و گردشگران خارجی به سرزمین اصلی و مناطق آزاد کشور به‌ویژه منطقه آزاد شهر فرودگاهی امام خمینی (ره)

۲- برگزاری نمایشگاه‌های تجاری - صنعتی، سمینارها و همایش‌ها، جشنواره‌های فرهنگی و جشن‌های ملی و مذهبی در مناسبت‌های مختلف در مناطق آزاد کشور نظیر منطقه آزاد شهر فرودگاهی امام خمینی (ره)

۳- گسترش امکانات مربوط به تفریحات سالم در مناطق آزاد

۴- سرمایه‌گذاری ویژه جهت رونق بخشیدن به مراکز سیاحتی و گردشگری ایران و همچنین فضا سازی فرهنگی مناسب به همراه ایجاد تسهیلات لازم جهت افزایش بهره‌مندی هموطنان از این جاذبه‌های گردشگری به‌ویژه در مناطق آزاد کشور

۵- جلب مشارکت و فراهم‌سازی انتقال فعالیت آژانس‌های توریستی بین‌المللی در مناطق آزاد کشور

۶- جلب و جذب سرمایه خارجی در ساختن هتل و تاسیسات توریستی در سرزمین اصلی و مناطق آزاد کشور

۷- ارایه تسهیلات و اعتبارات لازم جهت توسعه زیر ساخت‌های گردشگری به مناطق آزاد کشور

۸- تشویق آژانس‌های مسافرتی داخلی به اعزام گردشگر به

مناطق آزاد و ارایه تسهیلات به آن‌ها

۹- ایجاد مراکز تفریحی و گردشگری با تجهیزات کامل در مناطق آزاد کشور جهت ارایه خدمات ویژه به بانوان کشورهای اسلامی

و- امور آموزشی و پژوهشی

۱- ایجاد شهرک‌های دانشگاهی با مشارکت دانشگاه‌های داخلی با حذف کنکور و تسهیل در اعطای مجوز به دانشگاه‌های خارجی جهت فعالیت در مناطق آزاد کشور به‌ویژه در منطقه آزاد شهر فرودگاهی امام خمینی (ره)

۲- ایجاد شهرک‌های پزشکی تخصصی در مناطق آزاد کشور و ایجاد تسهیلات لازم جهت جذب سرمایه پزشکان و متخصصان داخلی و خارجی

۳- ایجاد واحد آموزش عالی با تمرکز بر دوره‌های تحصیلات تکمیلی جهت جذب دانشجویان غیر ایرانی

۴- به‌روزرسانی تحصیلات ابتدایی، راهنمایی و متوسطه در حد بین‌المللی

۵- توسعه آموزش فنی و حرفه‌ای مرتبط با نقش ویژه هر یک از مناطق آزاد کشور با همکاری مراکز فنی و حرفه‌ای خارجی

۶- تشویق به تاسیس مراکز تحقیقاتی و پژوهشی مدرن و بین‌المللی در حوزه‌های علوم انسانی و فنی در مناطق آزاد کشور

۷- توسعه و تشویق مراکز آموزشی غیر دانشگاهی جهت سرمایه‌گذاری و فعالیت در مناطق آزاد کشور

۸- زمینه‌سازی جهت میزبانی نشست‌ها و همایش‌های بین‌المللی مراکز علمی و تحقیقاتی و دانشگاهی در سطح جهانی

نتیجه‌گیری

برای نیل به به اهداف سند چشم‌انداز که دست‌یابی به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه) با تاکید بر جنبش نرم افزاری و تولید علم، رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی، ارتقای نسبی سطح درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال

کامل در آن مد نظر قرار گرفته است، نیاز به مجاهدت و همت و تلاشی مضاعف در کلیه عرصه‌های مطالعات، برنامه‌ریزی و پیاده‌سازی قوانین است.

تحقق این اهداف نیازمند توسعه زیرساخت‌های لازم در حوزه صادرات است تا کشور به اهداف بنیادین خود در حوزه صادرات (دستیابی به سبد صادراتی و تنوع کالا، دستیابی به سهم متوازن، عادلانه و متناسب با مزیت‌ها در صادرات استان‌های کشور) نایل شود و کالای ایرانی در بازارهای هدف به ماندگاری برسد. روند روبه رشد صادرات غیرنفتی در سال‌های اخیر و به‌ویژه ۱۱ ماه گذشته مسوولان و صادرکنندگان را نسبت به تداوم رشد امیدوارتر می‌کند اما باید توجه داشت که تحمیل هزینه‌های ناشی از تحریم در فضای رقابت جهانی به‌ویژه برای صادرکنندگان انکارناپذیر است و باید آن‌ها را در قبال مسایل موجود پشتیبانی کرد.

به‌نظر می‌آید تداوم و تخصیص مشوق‌های صادراتی، تداوم سیاست‌های ترویجی صادرات، حمایت و تشویق نوآوری و توسعه دانش در تولید و تجارت (صادرات)، تدوین نظام مناسب تجاری در راستای تسهیل فضای رقابت برای تولیدکنندگان داخلی، تدوین نظام مناسب ارزی و سازگار با وضعیت اقتصادی کشور و همچنین رعایت تناسب سیاست‌های ارزی با سیاست‌های اقتصادی، تشویق و ایجاد انگیزه برای همگان به مشارکت در امر صادرات، از جمله برنامه‌هایی است که روند رو به رشد توسعه صادرات را تسریع می‌کند.

هم‌چنین جذب فناوری پیشرفته یا فنون جدید تولید صنعتی با درک این واقعیت که فناوری مدرن، کوتاه‌ترین راه دستیابی به

تولید بیش‌تر با کیفیت و قیمت ارزان‌تر است، از راهکارهایی است که به بهبود صادرات کمک می‌کند.

انبوه تولیدات با ارزش بالا و نیاز مبرم به انتقال سریع آن‌ها در سطح بین‌المللی، منجر به تخصیص ۴۰ درصد از کل ارزش تجارت جهانی در بخش هوایی شده است، حال آن که این سهم تنها کم‌تر از ۲ درصد سهم وزنی آن را شامل می‌شود. تولیدکنندگان محصولات و هم‌چنین صاحبان کالا با نیاز به جابجایی سریع مرسولات، برای بهره‌مندی از مزایای رقابتی حمل هوایی بار در زمینه تامین نیازهای پیوسته و مستمر امروزی، ناگزیر به استقرار در اراضی هم‌جوار فرودگاه‌های بین‌المللی و یا نواحی با دسترسی سریع و آسان به این نواحی هستند.

از جمله مسایلی که در توسعه و افزایش سهم حمل بار هوایی یک فرودگاه نقش دارد، بهره‌مندی از شیوه‌های گوناگون حمل‌ونقل، دسترسی به بازار (مبدا یا هدف) و در اختیار داشتن مناطق خاص برای تبادلات تجاری است.

شهر فرودگاهی فرودگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) با بهره‌مندی از سیستم حمل‌ونقل ریلی، نزدیکی پایانه ریلی و بندر خشک آپرین به‌عنوان بزرگ‌ترین پایانه ریلی و انبارداری کشور، دسترسی به شریان اصلی جاده‌ای کشور، نزدیکی به مراکز عمده تجاری-صنعتی ایران (استان تهران، استان البرز، استان مرکزی و استان قم) و هم‌چنین داشتن مناطق خاص برای تسهیل تجارت (منطقه آزاد و منطقه ویژه اقتصادی)، از موقعیتی ممتاز در توسعه تجارت برخوردار است و می‌تواند به‌عنوان پیشانی توسعه تجارت ایران مطرح شود.

منابع و مآخذ:

- 1- Middle East Economist-2011
- 2- World Economic Situation and Prospects 2011, updates as of mid- 2011 United Nations
- 3- World Economic Outlook, April 2011 International Monetary Fund
- 4- World Trade Report 2010, Trade in Natural Resources-WTO
- 5- World Trade Organization, Annual Report 2010- WTO
- 6- Common Business Terms & Definitions 2007

۷- مجمع تشخیص مصلت نظام

۸- آمار بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

- 9- International Monetary Fund-2008
- 10- CRS: Congressional Research Service 2008
- 11- World Bank-2008
- 12- Wall Street Journal Retrived 2008

۱۳- چشم‌انداز تجارت جهانی در سال ۲۰۰۹، نشریه شماره ۱۱ سازمان توسعه تجارت ایران

گروه بین‌المللی ره‌شهر تا کنون ۱۲۶ نشریه با عناوین ذیل منتشر کرده

است:

- ۱- کاربرد جدید شیشه در نمای ساختمان (تابستان ۱۳۷۱)
- ۲- پارکینگ مراکز تجاری (پائیز ۱۳۷۱)
- ۳- محافظت در مقابل زلزله (زمستان ۱۳۷۱)
- ۴- جمع‌آوری و دفع زباله و مسائل ناشی از آن (زمستان ۱۳۷۱)
- ۵- طرح اسکان و سریع (زمستان ۱۳۷۱)
- ۶- مجموعه مقالات راجع به ژئوسنتز (بهار ۱۳۷۲)
- ۷- مهار آب با آب (بهار ۱۳۷۲)
- ۸- تحول سبز در معماری (بهار ۱۳۷۲)
- ۹- روندیابی و مدیریت سیلاب (بهار ۱۳۷۲)
- ۱۰- مطالعات اقتصادی جهت احداث مراکز خرید (تابستان ۱۳۷۹)
- ۱۱- نگاهی کوتاه بر طراحی فضای سبز - «تجربیات کشورهای مختلف» (تابستان ۱۳۷۲)
- ۱۲- بازیافت آب در صنایع شن و ماسه‌شوئی (پائیز ۱۳۷۲)
- ۱۳- بناهای چوبی (کنده‌ای) در ایران و تجربیات کشورهای دیگر (پائیز ۱۳۷۲)
- ۱۴- نکاتی در مورد طراحی ساختمان‌های بتنی پیش‌ساخته پیش‌تنبیده در مناطق زلزله‌خیز (پائیز ۱۳۷۲)
- ۱۵- اتوماسیون و بهینه‌سازی در سیستم‌های توزیع الکتریکی (زمستان ۱۳۷۲)
- ۱۶- انرژی دریاها (زمستان ۱۳۷۲)
- ۱۷- پارکینگ‌های مکانیکی اتوماتیک و نیمه اتوماتیک (بهار ۱۳۷۳)
- ۱۸- انرژی باد (بهار ۱۳۷۳)
- ۱۹- اصول طراحی ساختمان‌های اداری و بانک‌ها (بهار ۱۳۷۳)
- ۲۰- انرژی خورشیدی (بهار ۱۳۷۳)
- ۲۱- طراحی مرکز خرید- جلد اول: مطالعات مقدماتی جهت طراحی مراکز خرید (تابستان ۱۳۷۳)
- ۲۲- شهر سالم با آمورتون (تابستان ۱۳۷۳)
- ۲۳- شهر سالم - کاربرد سیستم‌های فتوولتائیک از میلی وات تا مگاوات (تابستان ۱۳۷۳)
- ۲۴- شهر سالم- اصول طراحی برای افراد دارای کهولت، ناتوانی، اختلال و معلولیت (تابستان ۱۳۷۳)
- ۲۵- نسل چهارم نیروگاه‌ها (پائیز ۱۳۷۳)
- ۲۶- بازیافت آب در صنایع نساجی (پائیز ۱۳۷۳)
- ۲۷- مراکز درمانی و بیمارستان‌های آینده (پائیز ۱۳۷۳)
- ۲۸- شهر سالم-انبوه‌سازی (انبوه‌سازان اسکان) (زمستان ۱۳۷۳)
- ۲۹- سیستم‌های مدیریت بار و مدیریت انرژی در شبکه‌های انرژی الکتریکی (زمستان ۱۳۷۳)
- ۳۰- بازیافت آب - «تصفیه پساب صنایع لبنی» (بهار ۱۳۷۴)
- ۳۱- شهر سالم - صنعت چوب و کاغذ و نقش آن در فرهنگ، اقتصاد و سیاست (بهار ۱۳۷۴)
- ۳۲- صرفه‌جویی انرژی در ساختمان‌های مسکونی (بهار ۱۳۷۴)
- ۳۳- شهر سالم- معماری و پرورش فکری کودکان و نوجوانان (تابستان ۱۳۷۴)
- ۳۴- شهر سالم- بازیافت زباله و مصالح ساختمانی و نقش آن در حفظ خاک و پاکسازی محیط (پائیز ۱۳۷۴)
- ۳۵- شهر ما کجاست (زمستان ۱۳۷۴)
- ۳۶- حفاظت سواحل دریا و رودخانه‌ها- معرفی روش‌های سنتی و پیشرفته (زمستان ۱۳۷۵)
- ۳۷- بهینه‌سازی آموزش عالی - نگاهی کوتاه بر کارکرد نظام آموزشی ایران و جهان

- (زمستان ۱۳۷۵)
- ۳۸- استفاده از ژئوگرید در راه‌ها و باند فرودگاه‌ها (بهار ۱۳۷۶)
- ۳۹- اقتصاد گردشگری (جلد اول) (زمستان ۱۳۷۶)
- ۴۰- نگرش‌هایی نوین به طراحی فضای باز اداری (تابستان ۱۳۷۷)
- ۴۱- اقتصاد گردشگری جلد دوم (فصول سوم و چهارم) (زمستان ۱۳۷۷)
- ۴۲- فهرست مطابقه‌ای عملیات اجرایی جهت تسهیل در امر نظارت (پائیز ۱۳۷۸)
- ۴۳- دانسته‌هایی در مورد مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در جهان (پائیز ۱۳۷۸)
- ۴۴- هدایت منابع مالی و فنی غیر دولتی جهت اجرای طرح‌های عمرانی (زمستان ۱۳۷۸)
- ۴۵- پژوهش در تاریخچه، مفهوم و سیر تحول شهرسازی و شهر سالم در فرهنگ ایران و اسلام (زمستان ۱۳۷۸)
- ۴۶- پارک انرژی‌های نو (تابستان ۱۳۷۹)
- ۴۷- فضاهای باز اداری - مدیریت تجهیزات و طراحی داخلی (پائیز ۱۳۷۹)
- ۴۸- شهرک ترافیکی کودکان (زمستان ۱۳۷۹)
- ۴۹- فضای باز اداری - استانداردهای طراحی فضاهای اداری جدا کننده‌ها، قطعات و اتصالات (زمستان ۱۳۷۹)
- ۵۰- فضای سبز- مناطق صنعتی - پارک‌های صنعتی (تابستان ۱۳۸۰)
- ۵۱- تنظیم شرایط محیطی- بخش اول: استانداردهای عملکرد حسی-جلد اول: محیط روشنایی (پاییز ۱۳۸۰)
- ۵۲- تنظیم شرایط محیطی- بخش اول: استانداردهای عملکرد حسی-محیط‌های صوتی و حرارتی (پاییز ۱۳۸۰)
- ۵۳- منظر سازی - جلد اول: طراحی کاشت (زمستان ۱۳۸۰)
- ۵۴- منظر سازی - جلد دوم: آبیاری و نگهداری منظر (زمستان ۱۳۸۰)
- ۵۵- تنظیم شرایط محیطی- بخش دوم: سیستم‌های کنترل محیط- جلد اول: تولید و کنترل حرارت (زمستان ۱۳۸۰)
- ۵۶- تنظیم شرایط محیطی- بخش دوم: سیستم‌های کنترل محیط- جلد دوم: تولید و کنترل نور و صدا (زمستان ۱۳۸۰)
- ۵۷- منظر سازی- جلد سوم: راهبردهای تکمیلی آراستن مناظر (بهار ۱۳۸۱)
- ۵۸- تنظیم شرایط محیطی- بخش دوم: سیستم‌های کنترل محیط- جلد سوم: سیستم جامع محیطی (تابستان ۱۳۸۱)
- ۵۹- شهر سالم- توسعه (کلان شهر تهران) (تابستان ۱۳۸۱)
- ۶۰- فن‌آوری اطلاعات- بخش اول: مفاهیم کلی (پائیز ۱۳۸۱)
- ۶۱- فن‌آوری اطلاعات- بخش دوم: مدیریت فن‌آوری اطلاعات (زمستان ۱۳۸۱)
- ۶۲- منظر سازی- جلد چهارم (زمستان ۱۳۸۱)
- ۶۳- فن‌آوری اطلاعات- بخش سوم: تجارت الکترونیکی (بهار ۱۳۸۲)
- ۶۴- فن‌آوری اطلاعات- بخش چهارم: تجارت الکترونیکی « امنیت و تجارت بی‌سیم» (تابستان ۱۳۸۲)
- ۶۵- ساختمان‌های سبز و پایدار (تابستان ۱۳۸۲)
- ۶۶- فن‌آوری اطلاعات- بخش پنجم: دولت الکترونیکی (تابستان ۱۳۸۲)
- ۶۷- منظر سازی- جنگل‌های مانگرو (حرا): بخش اول- کلیات (پائیز ۱۳۸۲)
- ۶۸- فن‌آوری اطلاعات- بخش ششم: بازاریابی الکترونیکی (پائیز ۱۳۸۲)
- ۶۹- فن‌آوری اطلاعات- بخش هفتم: شهرداری الکترونیکی (زمستان ۱۳۸۲)
- ۷۰- فن‌آوری اطلاعات- بخش هشتم: آموزش الکترونیکی (بهار ۱۳۸۳)
- ۷۱- فن‌آوری اطلاعات- بخش نهم: دانشگاه الکترونیکی (بهار ۱۳۸۳)
- ۷۲- فن‌آوری اطلاعات- بخش دهم: سیستم‌های اطلاعاتی مدیریتی ساختمان (تابستان ۱۳۸۳)
- ۷۳- فن‌آوری اطلاعات- بخش یازدهم: دانشگاه الکترونیکی (پائیز ۱۳۸۳)
- ۷۴- فن‌آوری اطلاعات- بخش دوازدهم: مدیریت پرونده‌های الکترونیکی (زمستان ۱۳۸۳)
- ۷۵- فن‌آوری اطلاعات- بخش سیزدهم: دموکراسی الکترونیکی (زمستان ۱۳۸۳)
- ۷۶- فن‌آوری اطلاعات- بخش چهاردهم: انتخابات الکترونیکی (زمستان ۱۳۸۳)
- ۷۷- فن‌آوری اطلاعات- بخش پانزدهم: حقیقت مجازی (تابستان ۱۳۸۴)
- ۷۸- برگزاری مناقصه‌های دولتی (تصویب شده سال ۱۳۸۳) (تابستان ۱۳۸۴)
- ۷۹- چین دومین مصرف‌کننده انرژی در جهان (تابستان ۱۳۸۴)
- ۸۰- مدیریت پروژه- استانداردهای مدیریت پروژه (بخش اول. تابستان ۱۳۸۴)
- ۸۱- فن‌آوری اطلاعات- بخش شانزدهم: توسعه فن‌آوری اطلاعات در روستاها (عدالت اجتماعی) (پائیز ۱۳۸۴)
- ۸۲- فن‌آوری اطلاعات- بخش هفدهم: مدیریت ارتباط با مشتریان (پائیز ۱۳۸۴)
- ۸۳- مدیریت پروژه- استانداردهای مدیریت پروژه (بخش دوم، زمستان ۱۳۸۴)
- ۸۴- مهندسی ارزش- بخش اول: اصول، مبانی و فرآیند (زمستان ۱۳۸۴)
- ۸۵- مدیریت پروژه- استانداردهای مدیریت پروژه (بخش سوم، زمستان ۱۳۸۴)
- ۸۶- فن‌آوری اطلاعات- بخش هجدهم: پایتخت الکترونیکی- تجلی عدالت اجتماعی (تابستان ۱۳۸۵)
- ۸۷- مدیریت پروژه- دفتر مدیریت پروژه (بخش اول- تابستان ۱۳۸۵)
- ۸۸- متدولوژی‌های مدیریت پروژه (تابستان ۱۳۸۵)
- ۸۹- صنایع انرژی‌بر، نظریه‌ها و دیدگاه‌ها (تابستان ۱۳۸۵)
- ۹۰- آشنایی مقدماتی با ارزیابی محیط زیست (پاییز ۱۳۸۵)
- ۹۱- آشنایی یا فرآوری های گازی CNG، LPG، LNG (زمستان ۱۳۸۵)
- ۹۲- رهنمون‌هایی برای توسعه (زمستان ۱۳۸۵)
- ۹۳- خبرنامه تحولات توسعه در حوزه خلیج فارس (بهار ۱۳۸۶)
- ۹۴- متدولوژی مکان‌یابی صنایع (تابستان ۱۳۸۶)
- ۹۵- خبرنامه تحولات توسعه در حوزه خلیج فارس (جلد دوم) (تابستان ۱۳۸۶)
- ۹۶- خبرنامه تحولات توسعه در حوزه خلیج فارس (جلد سوم) (تابستان ۱۳۸۶)
- ۹۷- معماری سبز، (انرژی آفتاب در معماری) (پائیز ۱۳۸۶)
- ۹۸- معماری سبز، (انرژی زمین گرمایی) (پائیز ۱۳۸۶)
- ۹۹- خبرنامه تحولات توسعه در حوزه خلیج فارس (نسخه چهارم) (پاییز ۱۳۸۶)
- ۱۰۰- ایران ترانزیت (بهار ۱۳۸۷)
- ۱۰۱- سوپر جاذب‌ها (راهی برای گسترش فضای سبز و مقابله با کمبود آب) (تابستان ۱۳۸۷)
- ۱۰۲- روند توسعه در خلیج فارس و دریای عمان بخش پنجم (تابستان ۱۳۸۷)
- ۱۰۳- روند توسعه در خلیج فارس و دریای عمان بخش پنجم (پائیز ۱۳۸۷)
- ۱۰۴- بام سبز (پائیز ۱۳۸۷)

- ۸- پارک پویش: اندیشه سالم / بدن سالم در شهرک فاطمیه منطقه ۲۰ شهرداری تهران (بخش شهر سالم) - (آذر ماه ۱۳۷۲)
 - ۹- پژوهش در تاریخچه، مفهوم و سیر تحول «شهرسازی» و «شهر سالم» در فرهنگ ایران واسلام (بخش شهر سالم) - آبان ماه ۱۳۷۲
 - ۱۰- اصول طراحی مراکز دیسپاچینگ (بخش انرژی) زمستان ۱۳۷۲
 - ۱۱- تحلیل منطقه‌ای سیلاب در حوضه‌های شمالی تهران (بخش عمران آب) بهار ۱۳۷۳
 - ۱۲- انتخاب محل و نوع سد براساس شرایط ژئومورفولوژی و ژئولوژی (بخش عمران آب) زمستان ۱۳۷۲
 - ۱۳- حقایق در مورد شرکت‌های بزرگ (بخش تحقیق و توسعه) زمستان ۱۳۷۲
- ضمنا کتاب‌های زیر توسط گروه بین‌المللی ره‌شهر منتشر گردیده است:**
- ۱- کتاب آموزش نرم‌افزار Revit architecture 2009 (۱۳۸۹)
 - ۲- آشنایی با راهکار مدیریت پروژه جامع (بهار ۱۳۸۹)
 - ۳- درختان در منظر شهری (۱۳۸۹)
 - ۴- نانوفناوری برای همه (۱۳۸۷)
 - ۵- با گیاهان آب را تصفیه کنیم
 - ۶- HSE در سفر (۱۳۸۵)
 - ۷- ترجمه کتاب «چگونه هوای پاکیزه بکاریم»
 - ۸- ترجمه کتاب «طراحی فضای سبز» در حال ویرایش
 - ۹- ترجمه کتاب «تنظیم شرائط محیطی» آماده چاپ
 - ۱۰- تدوین کتاب راهنمای برنامه‌ریزی سه بعدی OpenGL (۱۳۸۲)
 - ۱۱- ترجمه کتاب «برنامه‌ریزی و طراحی هتل» در سال ۷۶ توسط سازمان برنامه و بودجه چاپ و توزیع شد
 - ۱۲- تدوین کتاب «خودآموز اتوکد ۱۲» (۱۳۷۳)
 - ۱۳- ترجمه کتاب «سازه‌های آبی» (۱۳۷۳)
 - ۱۴- ترجمه کتاب «سازه پارکینگ‌های طبقاتی» (۱۳۷۲)
 - ۱۵- صرفه جویی در انرژی (۲۰ جلد)
 - ۱۶- استانداردهای صنعت آب کشور با همکاری وزارت نیرو و سازمان برنامه و بودجه (۲۵ جلد)
 - ۱۷- اصول طراحی ساختمانهای اداری
 - ۱۸- اصول زمین کردن الکتریکی (اتصال به زمین)
 - ELECTRICAL GROUNDING (مترجم: ره‌شهر)
 - ۱۹- منظرسازی (طراحی، اجرا)
 - LANDSCAPING PRINCIPLES & PRACTICES (مترجم: ره‌شهر)
- کتاب‌های زیر نیز توسط گروه بین‌المللی ره‌شهر در دست چاپ است:**
- ۱- مواد هوشمند و فناوری‌های نانو "نانوفناوری"
 - ۲- منظرسازی پایدار برای همه
 - ۳- برنامه‌ریزی شهری در اقلیم‌های گرمسیر
 - ۱۰۵- احداث سامانه‌های گرمایش شهری (اردیبهشت ۱۳۸۸)
 - ۱۰۶- روند توسعه در خلیج فارس و دریای عمان بخش هفتم (خرداد ۱۳۸۸)
 - ۱۰۷- بحران جهانی و چشم‌انداز آینده (تابستان ۱۳۸۸)
 - ۱۰۸- حمل و نقل همگانی (تابستان ۱۳۸۸)
 - ۱۰۹- نانوفناوری ایمن (تابستان ۱۳۸۸)
 - ۱۱۰- از شهر فرودگاهی تا منطقه فرودگاهی (بخش اول)
 - ۱۱۱- از شهر فرودگاهی تا منطقه فرودگاهی (بخش دوم)
 - ۱۱۲- بند رخشک (پائیز ۱۳۸۸)
 - ۱۱۳- شرق ایران خاستگاه توسعه ترانزیت منطقه‌ای (پائیز ۱۳۸۸)
 - ۱۱۴- صنعتی سازی ساختمان گامی بلند برای تامین مسکن مردم (زمستان ۱۳۸۸)
 - ۱۱۵- مدیریت هوشمند خوردگی، حفظ ثروت ملی (بهار ۱۳۸۹)
 - ۱۱۶- بیوگاز ثروتی نهفته در پسماندها (بهار ۱۳۸۹)
 - ۱۱۷- اکو هتل حرکتی جهانی به سوی گردشگری پایدار (تابستان ۱۳۸۹)
 - ۱۱۸- فتوولتاتیک تلفیقی، انرژی در کالبد معماری (تابستان ۱۳۸۹)
 - ۱۱۹- اصلاح الگوی استقرار جمعیت، گامی به سوی توسعه پایدار (پاییز ۱۳۸۹)
 - ۱۲۰- نانوفناوری در معماری (زمستان ۱۳۸۹)
 - ۱۲۱- مدیریت حمل بار، گامی بلند در جهت توسعه اقتصادی کشور (زمستان ۱۳۸۹)
 - ۱۲۲- بازار مسافر هوایی بین‌المللی، گامی بلند در جهت توسعه اقتصادی کشور (زمستان ۱۳۸۹)
 - ۱۲۳- نقش طراحی معماری در کاهش مصرف انرژی در ساختمان (معماری همساز با اقلیم و مشکلات ناشی از عدم توجه به آن- بهار ۱۳۹۰)
 - ۱۲۴- شهر فرودگاهی بستر توسعه گردشگری، گامی بلند در جهت توسعه پایدار- بهار ۱۳۹۰
 - ۱۲۵- ارائه ضوابط و پیشنهادات طراحی برای افراد دارای کپولت، ناتوانی، اختلال و معلولیت در بخش زمینی فرودگاه
 - ۱۲۶- نقش طراحی معماری در کاهش مصرف انرژی در ساختمان (نور روز در معماری- تابستان ۱۳۹۰)
- نشریات تخصصی منتشر شده بخش‌های مختلف گروه بین‌المللی ره‌شهر**
- ۱- بازارچه صنایع دستی در کوهپایه‌های شمال تهران (بخش شهر سالم) تیر ماه ۱۳۷۴
 - ۲- بهینه‌سازی خدمات پرواز (بخش شهر سالم) - (دی ماه ۱۳۷۳)
 - ۳- بهینه‌سازی بار ترافیکی بزرگراه‌ها (بخش شهر سالم) (دی ماه ۱۳۷۳)
 - ۴- پارک انرژی‌های نو (بخش شهر سالم) - (شهریور ماه ۱۳۷۳)
 - ۵- استفاده از مولتی ویژن در مراکز پرتردد شهری (بخش شهر سالم) (اردیبهشت ماه ۱۳۷۳)
 - ۶- سازماندهی کارکردهای بهینه‌ی نمایشگرهای دیجیتالی (بخش شهر سالم) اسفند ماه ۱۳۷۲
 - ۷- شهرک ترافیکی کودکان (بخش شهر سالم) - (آذر ماه ۱۳۷۲)